

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési díj: Egész évre 16 frt. — Félévre 8 frt. — Negyedévre 4 frt.
Egy óra 1 frt 50 kr.

HIRDETÉSI DÍJ: Petit sora 6 kr. — Bélyegilleték: minden hirdetés után
30 kr. — Nyilttér: sora 25 kr.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal

„Magyar Polgár“ könyvnyomdája

(Belkőzép-utca 2. sz.)

Megjelenik minden nap, vasár- és ünnepnapok kivételével.

Használatlan kéziratok nem adatnak vissza.

Névtelenül beküldött közlemények nem közöltenek.

KOLOZSVAR, MÁJUS 18.

A megyék és a nemzeti-ségi politika.

Van még egy nevezetes argumentuma Grünwaldnak, a mely őt arra bírja, hogy hadat üzenjen a megyéknek: a nemzeti-ségi politika. Erről szól utolsó cikkke, a melyben kifejtette nézeteit a megyékről Kossuth levelei alkalmából.

Elmondja, hogy „az 1867-iki kiegyezés megadja a lehetőséget nemzeti érdekeink kielégítésére.“ „Ha a nemzet akar önálló és tervszerű nemzeti-ségi politikát követni, ezen az alapon lehetséges.“ De nem a megyékkel. „Ma már a nemmagyar megyékben mindenütt van egy párt, mely színleg valamely nemmagyar népfaj nevében lép fel követelésekkel, de tényleg valamely idegen hatalom érdekében működik a magyar állam gyengítésére és szétbontására... Hol a legerélyesebb tevékenységet kelene kifejteni a hazaellenes tényezők ellensúlyozására, ép ott választanak oly hatóságot, mely idegen, ellenséges államok ágense az ország határain belül. A mely intézmény ezt lehetővé teszi, annak nem lehet szerepe a nemzeti politikában. A nemzet nem tűrheti ez állapotot. El kell ejtenie a megyét, mint az állami közigazgatás közvetítőjét.“

Grünwald fel akarja használni az állami hatalomnak egész súlyát arra, hogy azzal a magyar állam területén minden nemzeti-ségi törekvést elfojtson. S minthogy a megye szerinte ebben akadályt képez, tehát el akarja azt törölni. Ez az ő „öntudatos magyar nemzeti politikája.“ De azt kérdezzük mi: Jó politika-e hát ez?

Nézetünk szerint nem jó poli-

tika és nem is magyar. Nem jó politika azért, mert erőszakkal, az állami hatalom súlyával, nem lehet a nemzeti-ségeket magyar hazafiságra szoktatni. Az ily politika csak reactiót szül: elkedvetleníti, elidegeníti, a magyarnak ellenségévé teszi a nemzeti-ségeket. Önmagunkon is tapasztalhattuk azt, hogy mikor Ausztria az osztrák állami centralisatióval ki akarta vetköztetni a magyarokat nemzeti-ségükből, akkor ragaszkodott minden magyar legerősebben nemzeti-ségéhez, akkor csináltunk leginkább hazafiságot a magyarságból s voltunk ellenségei mindennek, a mi német, értetvén alatta, hogy osztrák. De bizonyítja ezt a lengyelek magatartása Posenben is. Minél inkább megfosztani igyekszik Poroszország a lengyeleket nemzeti-ségüktől, annál erősebb lesz az agitatio a mellett, hogy ne tekintse magát a poseni lengyel németnek, hanem legyen és maradjon szívben és lélekben lengyel.

Hódítást nagyobb tömegek-nél erőszakkal, merev állami centralisatióval, nem lehet csinálni. Az ily politika csak a gyűlöletet és elkeseredést szüli, mert felkelti a bizalmatlanságot és ellenségeséget a magyarsággal szemben. Száz, meg száz példa bizonyítja ezt. De igen is lehet hódítást csinálni más nemzeti-ségeknél azzal, ha szabad fejlődést engedünk nekik, ha jóllétet árasztunk reájuk, ha nemzeti-ségi politikánkkal tiszteletet és becsületet tudunk parancsolni, s főképp, ha szeretetünkkel megajándékozunk őket.

Tapasztalhattuk ezt a felvidéki németeknél a tizenhatsz. kir. szepesi városokban. Evárosokat a magyar állam az önkormányzatnak minden attributumával felruházta. Ugyszólván ál-

lamokat képeztek azok az államokban. És az eredmény az lett, hogy e hazának egy polgára sem volt büszkébb arra, hogy ő magyar, mint a szepességi polgárok. Az idegen ajku nemzeti-ségek közül egyik sem igyekezett oly buzgón megtanulni a magyar nyelvet s fiait magyaroknak nevelni, mint a szepességi polgárok. S ma a szepességi városok szívben, lélekben épen oly jó magyarok, mint akármely magyarajku vidéke az országnak. A szepességi városokkal szemben követett nemzeti-ségi politika jellemzi legjobban a magyar állam nemzeti-ségi politikáját. E politikában az állami hatalom nyomásának egysekkkel vagy községekkel szemben nem volt semmi része. Tehát nem a Grünwald-féle a tout prix, még a megyék feláldozása árán való magyarosítás az igazi magyar nemzeti-ségi politika, hanem ama történelmi hagyományainkhoz való ragaszkodás, hogy az egyesek belátására, szabad elhatározására kell bízni, akarnak-e és mikép magyarosodni.

Aztán nem is állunk meg az ügyek mint Grünwald mondja, hogy a nemmagyarajku megyék választott hivatalnokai: idegen államok ágensei. Éppen azoknál a megyéknél, a melyekben a magyarság kisebbségben van, vagy más nemzeti-ségek nagy contingens képeznek, adtak e hivatalnokok kifolyást a magyarosítási áramlatnak, s fognak adni még inkább akkor, ha a nép és a kormány a megyei önkormányzat útján szorosabb érintkezésbe fog lépni egymással.

Mert ne csináljunk magunknak titkot abból, hogy a megye jelen szerve-

zetében még igen sok tekintetben egy oly épülőfélben levő várhoz hasonlít, a mely csak kismérsékben látható. Több község a megye jelen szervezetében provisorius jellegű. Azokat ujakkal cserélik ki. A nagy község még nem vonul be a megyei termekbe, hogy ott az ügyek vitelében rendesen részt vegyen, csak kivételes alkalmakkor jelennek meg tömegesebben. De ha a megyék ujjaszervezése be lesz fejezve, az állampolgárok színe-java, a választmányi tagok, majd belátják azt, hogy a megyei institutio már jókarba van helyezve és hogy a megye igen sok nagy lokális érdeknek lehet, ép úgy, mint a hazai közérdeknek, alkotmányos vára és akkor új életre kelnek a megyék...

S ne higgye senki, hogy az ily megye idegen állami érdekeknek lehet szolgálatába, hiszen folytonosan rajta van a kormány szeme és a mi a megyei termekben történik az egész ország közvéleményének ítélete alatt áll. Inkább megnyerni, mint elidegeníteni az országot a kormány szeretetét és tiszteletét, fog igyekezni tehát mindenki, a ki a közügyek terén a megyében szerepelni akar.

Mig ellenben a Grünwald-féle erőszakos politika mellett a nemzeti agitátorok alattomosan fognának munkálkodni, és működésük annál veszedelmesebb volna, minthogy az a kormány és az ország előtt titokban maradhatna és a talaj is tökéletesen elő volna készítve ama gyűlöletes tanok befogadására, melyek, ha a megyék az ország színe elé lépnek, a megyei gyűlés-termekben csak közmegvetéssel találkozhatnak minden igaz magyar szeme előtt, s tehát csakhamar lejárnak magokat.

Tárcza.

Csángó dal. *)

Bukovina, Czibénfalva,
Hát én neked mit vétettem,
Hogy én benned nem élhettem?
Küldtél az hazámból,
Az én apám udvaráról,
Visszaneztem kapujából;
Kézem fejre kapcsoltam.
Ugy siratoztam én magam;
Sirat engem a madár is,
Hezzám hajlik még az ág is,
Hajlik hezzám, hajlik máshoz,
Hajlik egy idegen ághoz.
Sirok bús gelicze módra,
Nem fakadhatok jaj-szóra.
Megmondta volt bús gelicze,
Ut mellé fészket ne rakjak,
Mett az uton sokan járnak,
Szép hazámból kivadásznak,
Édes hazám Czibénfalva,
Bár csak határát láthatnám!
Látom füstöt, de csak el,
Hogy az égen feketélik.
Megbocsásson Czibénfalva,
Nem leszek többé lakossa.
Édes anyám almájára,
Én voltam az első ága,
Elindultam én bujdosni,
Kérem azon istenemet,
Hogy segíjen meg engemet,
Utamba vezéressen,
Minden gonosztól megmentsen.

Megverték a gyászos dobát,
Masiroznak a magyarok,
Ki Szegedre, ki Szegembe,
Ki Magyarország szélére.
Elbujdosnám, a síncs kivél,
Kenyerm sincs, jaj, hogy mivel.
Kérnék kőcsön, de nem adnak,
Mind azt mongyák szegény vagyok,
Szegény asszony lánya vagyok.
Emez erdő be magos vagy,
Ezt az erdőt levághatnám,
S az én hazám megláthatnám;
Ezt az erdőt le nem vágom
S az én hazám meg se látom.
Erdő, szép zöd erdő,
Ne vessetek nagy rabságra,
Mett én nektek nem vétettem,
Csak zöd leveledet szedtem,
Csak zöd leveledet szedtem,
Árnyékodba nyugodtam.

A nők szellemessége.

— Jules Claretie után. —

A nő kétszeresen nő, ha szellemes.

Nem egészen osztja e véleményt Stahl, ki azt állítja valahol, hogy a nőknek nagyon jól áll az egyszerűség, s igen óhajtható, hogy a nőknek, a kit szeretünk, ne legyen sok esze.

A szellemes nőről azt mondja, hogy az ilyennél nincs egy lemondás szelleme.

„Mint bizonyos madarak — mondja igen finomul — a nők szelleme is örömebb énekel a zajban, mint a magánosságban. A társasági kedvére van és izgatja. Egy nő, kinek valami szellemes gondolata van, inkább elmondja azt salonjában, mint a légyotthon.“

Pedig hát egy szerető férfi előtt a légyotthon az eszmény.

Stahlnek „A nők szelleme, s a szelle-

mes nők“ című új könyvében találjuk e tréfákat a nők fölött. Régóta tudva van, hogy ez a Stahl, ki oly sokat irt a nőkről, nem más, mint Hetzel. Ugy látszik, már atyja nagy mivelője volt e kimérhetetlen tárgynak, mert halálakor e tanácsos vált meg fiától: Félj a nőtől s a villámtól!

Ugy találjuk, hogy a nőknek ép úgy megvoltak udvaronczaik, mint a királyságoknak; és halalos ellenségeik, mint a zsarnokságoknak!

Simonide d'Amorgos, ki már nem e kor fia, azt erősíti, hogy tizféle nő van: kilencz rossz és egy jó.

Flaubert, ki hozzánk már közelebb élt, így határozta meg a nőket:

— A nők oly valamik, a mik megakadályoznak a szivarozásban!

E meghatározást Théophile Gautiernek is tulajdonítják.

Tartunk tőle, hogy mindketten pártolták volna Sylvain Maréchal, ki míg egyfelől egy másra irta Lucile Desmoulins-hoz a szerelmes verseket, másfelől javaslatot adott ki a nők irtni és olvasni tanítása ellen.

Régen nem szerették a tudós nőket; mi több, félték tőlük. Sokan mégis lenézték naivságukat. Erről tanuskodik Voiture, ki kicsinylőleg irta volt Rambouillet kisasszonyt:

— Mit írjunk egy nőnek, ha ügyekről és szerelemről nem írunk?

Pedig nem minden tudós nő volt nevetésszerű. Nem látjuk át, hogy a szellemesség és műveltség miért akadályozná egy nőt abban, hogy szerető hitves és jó anya legyen. Luther mondta volt:

— Nagyon szerencsétlen és megmérge-

zett életű ember az, kinek neje nem ért a gazdaszonykodáshoz!

Lehet. De a miért valakinak a beszédében só van, nem következik, hogy azt a levesből kihagyja; valamint a műveltség sem gátolja a nőt a szeretetreméltóságban.

Szerintünk, a nő nem vetközi le nőiségét azért, mert egy ruha alakján kívül egyéb-ről is tud beszélni. Molière nagyon bevádolta a tudós nőket. Igen könnyen lehetne egy komikus ellendarabot írni A tudatlan nők cím alatt.

A mai fiatalságnak nagy hibája, hogy tartozkodó a szellemes nőkkel szemben, kik figyelemmel tudják kísérni nyilatkozatait; és jobban érzi magát oly nők között, kik előtt nem kell nyelvére ügyelnie.

A mai színésznőket például nem azért szeretik, mintha eszményeket találnának azokban, s abban az illúsióban élnének, hogy azokat szeretve, Ophéliákat, Juliákat, Esmeraldákat, navarrai királynőket, stb. szeretnek; hanem a körükben tapasztalható kényelem- és szabad beszédért.

— Legalább nem zsenirozza magát az ember! mond a kis vicomte.

Pedig hát a színésznők nem állanak-e szellemes nők hírében? Az ők szellemességüket kissé szigorúan, de azért nem kevesebb igazsággal jellemzi Stahl:

„Szellemességük, fájdalom, nagyon közel áll a köznapiasághoz. Olyanokat mondanak, hogy még férfi szájából is sok volna.“

Tovább, általában azt mondja:

— A nőknek nincs se izlése, se undora. Ez már igazságtalan ítélet. De a mit a

*) E dalt, melyet a „Maros-Vidék“ külön mellékletkép közöl, a Marosvásárhelyt átutazott egyik csángó menyecske, Nyisztor Józsefné, Lovász Krisztina énekelte el egy társaságban, hol aztán le is jegyezték. Már csak nyelvi sajátosságok tekintetéből is érdemesnek tartjuk a közlésre.

Mi tehát Grünwald felfogásával ellentétben, most is csak abban a nézetben vagyunk, hogy a megyei önkormányzat fentartására minden tekintetben, még a magyar nemzeti politika szempontjából is, szükség van.

-m

A csángók helyzete.

A csángók állapota Torontálmege közgyűlését, mint tegnap említettük ismételve foglalkoztatta s a megye Tallián alispán jelentése alapján, mely a felmerült panaszokat nagy részben valóknak mondta, fölterjesztést határozott a kormányhoz, mely a csángók nyomorúságánál és a telepítésre szánt földterület csekély voltánál fogva azt kéri, hogy a csángók valamely kincstári birtokra telepíttessenek s a berendezéshez szükséges pénzüsszeggel elláttassanak. A torontálmegei megyegyűlésről érkező hírekkel szemben László Mihály, a csángó-egyesület titkára, ki a pünkösdi ünnepeket a csángók állapotának megvizsgálására fordította, egész ellenkező tényeket jelent. László Mihály Somsich Pálhoz intézett távirata szerint a csángók egészségi állapota jó, ők maguk elégedettek és nyugodtak, falujokban részben letelepedvők, részben a legközelebbi napokban letelepíttetnek, segélyre csak a munkaképtelenek szorulnak s egyre-másra napokint nyolczvan krajczárt keresnek. A távirat következőleg hangzik.

Pancsova, máj. 16. Megvizsgálva a csángó-telepeket, beszélve a néppel, mindenütt rendet találtam: nyomor, éhség nincs; 2258 lélek közül beteg csak 12; elégedettek és nyugodtan néznek sorsuk elé. Egy része már le van telepítve falujában és vetett is, más rész is pár nap alatt le lesz telepítve és a mezei munka után nézhet. A kik kint dolgozni tudnak, kenyérben segélyre nem szorulnak, de igen a munkaképtelen öregek, gyermekek és özvegyek. A torontáli rémhírekből semmit sem találtam. A nép áldja nagyméltóságot névtelen fáradozásait érdekükben és biztosnak éézi magát a kormánybiztosság gondos keze alatt. A munkadíjat pontosan kapják; eddig 8438 ft 40 krt kerestek, melyből férfinak, nőre és gyermekre átlag 80 krt esett. A vidék, a hol laknak és lakni fognak, gazdag és biztos; egész várszerű töltések védik a kiöntések ellen. Kegyelmes uram, tehát ne aggódjék, mert véreink sorsa megnyugtató és jövőjük is biztosítva lesz, ha a kormány kezébe veszi az ügyet. A rémhíreket egyes izgatók csinálták. László Mihály, a csángó egyesület titkára.

A Nemzetnek ugyancsak László Mihálytól a következő távirat érkezett:

Nagy-Györgyfalva, május 16. A csángó-magyar-egyesület nevében hivatalosan bejártam a torontáli és temesmegyei csángó-telepeket, hogy személyesen látva, meggyőződjem arról, vajjon csakugyan oly rémitő-e csángóink állapota és oly rettenetes-e a nyomor, mint azokat a torontálmegei közgyűlésen az ország megdöbbenetére Szentkláray Jenő előadta. Szigorúan vizsgálva, mindnyájukkal beszélve és köztük tartózkodva, úgy találtam, hogy a csángók állapota nemcsak el viselhet-

len, hanem megnyugtató és a nyomor helyett egészséges, rendesen táplálkozó népet találtam.

Mindenkinek van mit ennie és van munkája, férfiak, asszonyok, gyermekek serényen dolgozik. Kivéve a munkaképtelen öregeket vagy a több kisebb gyermekekkel bíró özvegyeket, kik azonban eddig sem szenvedtek szükségét, az élelmi adományokból kaptak lisztet, főzeléket s nemcsak ezek, de a többiek is még bővíben voltak az élelmi szereknek, rendesen kaptak minden élelmiszert. Nyomornak, éhhálalnak semmi nyoma, de nem is olyan a bukovinai székely, hogy a napra ülve keresztbe tett kezekkel várja az éhhálalt. Sorba járva kérdeztem: „Ki éhezett, ki éhezik közületek?” „Senki uram!” Volt a válasz. — „Azt halljuk, nyomorúságban vagytok?” „Nem mi, uram, csak munka, csak dolog legyen, mert mi dolgozni akarunk, s míg munkát kapunk, nincs nekünk bajunk, mert mi erősen szeretünk dolgozni.

Ezt nemcsak a férfiak, hanem a munkaképes asszonyok is, bizonyos büszke önértéssel mondták és hozzá tették, hogy „mi ott-hon is, meg Moldovában is munkából éltünk.” Csak legyen mindig dolog a helyzetet és a vidéket is megszokják. Beteg jelenleg a meleg daczára csak 12 van, ezek közül egy mellbeteg, egynek szivbaja van, mindkettő öreg, a többi szemfájós és torokbeteg, a kórház tisztá és rendes, minden harmadnap Alföldi pancsovai orvos látogatja és a betegek pontos és előírt élelmzésben részesülnek.

A munkaképesek eddig 8438 forint és 40 krára munkát végeztek, melyből átlag minden munkaképes lélekre naponként 80 krajczár esik, legyen az férfi, asszony, vagy gyermek, a munkaképesek tehát nincsenek kegyadományra szorulva, míg munka lesz, hanem igenis a munkaképtelen öregek és sok gyermekű özvegyek, kiket azonban a kormánybiztosság a lehetőség szerint segít az adományokból.

Jelenleg gyékény-sátorokban laknak, még pedig Nagygyörgyfalván 732 lélek a kijelölt házhelyeken a régi telepítvényes bolgárok közt s van veteményes kerteskéjük és a már kiadott két hold földbe, tengerit, krumplit vetettek, sőt buzavetést is van.

Az ideiglenesen kiosztott föld nem haszonvehetetlen, mert a belvizek lecsapolásával még jobb termőföldek lesznek. A házhelyek és a többi földek kiosztása bizonyítja, hogy Nagygyörgyfalván van és lesz még elég föld kiosztásra. Mert mindenki annyit kapott, a mennyit kért és pedig összesen kérték 568 holdat. Hogy víz és ár árta-e a föld, amelyet csángóinknak adtak, egyes apró és kevés belvizektől eltekintve, sehol nem találtam; nem is lehet, mert szilárd, hatalmas, erős töltések védik a Duna kiömlésétől.

A Nagygyörgyfalván telepített magyarokkal kezdetben barátságban éltek a velük lakó bolgárok, de gonosz izgatók, kik szeretnek a zavarosban halászni, nyugtalankodnak, sőt föl-izgatták a csángókat is azzal, hogy a csángóbiztosság egyes tagjait iparkodtak többször félrevezetni írkafirkákkal; de sikerült nekik néhány csángót rávenni ígéretekkel s itallal, hogy a főispán előtt megjelenve és betanítva a különben becsületességhez szokott csángók nyomort hazudjanak.

Az izgatók, kik ismeretesek, egyik egy magyarországi ember, ki csángó ruhában a

telepítvényeseket akarta kizsákmányolni, a másik egy falusi jegyző, kiről furcsa hírek keringenek s a ki vagy állását félti, vagy eszköz azok kezében, a kik félrevezetve egy hazafias megye közönségét is, érthető okokból megijedve nézik a magyarok telepítését.

A Gazdakörből.

Budapest, május 16.

A gazdakör igazgatósága ma délután 5 órakor Bujánovics Sándor elnöke alatt ülést tartott. Jelen voltak: Széchényi Pál gr. földmívelési miniszter, Dessewffy Aurél gr., Bosnyai László, Luczenbacher Pál, Tarnóczy Gusztáv, László Zeigmond, Márai Izidor, dr. Krausz Izidor, S. Kapeller Ferencz, Karsay Albert, Kvassay Jenő.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után bejelentetett, hogy Gündöcs Benedek: „Emlébeszéd gr. Wenckheim Józsefről”, Pusztaszer és az évezredes ünnepély”, „Emlék a méhészeti kiállításról”, „Népszerű beszélgetések a dohánykezelésről”, — Jónás János: „Tanulmányok és javaslatok az életbiztosítási üzletről” és Gamauf Vilmos: „Felolvasások a tejgazdaságról” című művet küldte be.

Tudomásul vétetvén, a beküldőknek jegyzőkönyvi köszönet mondott.

Ezután dr. Neményi Ambrus terjesztette be az élelmzési biztosság jelentését az árucarnokokról.

A jelentésből kiemeljük a következőket:

A fővárosi élelmzési biztosság üdvözlözi az árucarnokok felállításá ügyében megindult mozgalmat. Azt hiszi, hogy a fővárosi törvényhatóságra nézve nem teljesen érdektelen megismerkedni a gazdaközönség véleményével és óhajával. Kéri tehát az országos gazdasági egyesületet, mint anyatestületet, hogy magát a fővárosi törvényhatósággal érintkezésbe tesse, legyen ezen, gazdasági fejlődésünkre feltehető fontos ügyben szöszölője azon véleményeknek, a melyek röviden a következőkben adhatók elő.

A gazdakör azon feltevésből indul ki, hogy a fővárosi törvényhatóságnak szándéka nemcsak az ugynevezett detail-carnokoknak, hanem egy, a fővárosi élelmzését, mint egészet, tekintetbe vevő csarnokszervezet létesítése, melynek betetőzésére szolgálna egy központi árucarnok, mert a detail-carnokok felállítása birhat ugyan a fővárosra nézve szám-bavehető előnyökkel, de a gazdaközönségre nézve ez fontossággal éppen nem lenne. Az elárúsítás, ily helyeken lehet gyors és a mi nem csúszna, lehet később is. A detail az egészségügyi felügyelet a mostaninál jobb, de a fővárosba érkező élelmiszerek úgy mennyiségre, mint minőségre nézve aligha fognak a mostaniaktól különbözni. A jelenlegi állapot csak úgy javítható, ha az árucarnokoknál nagy rendszerelés létesíttetik, a mely folytonos összeköttetésben állana a vidéki gazdaközönséggel, melyet bizonyos tekintetben oktatna, minden tekintetben informálna, s így annak bizalmát kiérdemelné.

Ily intézmény csak a központi árucarnok alakjában képzelhető, s ennek felállítása, vezetése és a vásári rendőrség gyakorlása, valamint az adásvézés közvetítése csak a főváros által, illetőleg a fővárosnak e célra ki-rendelt hivatalos szakértő közei közbenjárása mellett történhetnék.

Ugy tetszik, hogy az erényt is úgy tanítják a fiatal lányoknak, mint valami szám-tani földadványt: szabályok és elvek szerint. Az új tantervben ott a bölcsészet, az érzélem s az erény.

Különben mi kötve hiszünk e nagyon is ünnepélyes kifejezésben.

Erre vonatkozólag csinos adomát hallottunk Montmorencyról, kit inkább azért választottak meg az akadémiába, mert a bordeauxi hercegnek nevelője volt.

Róla mondta volt egy akkori lap akaratlan csipősséggel, de jelöltsége támogatása közben, hogy „nagyon helyes, ha a született főnemesség a szellemi főnemesség mellett foglal helyet.”

Montmorency Béquethez, a Débats egyik munkatársához folyamodott székfoglaló beszéde megírása végett. Ez megírta a halhatatlan főnemes beszédét s a hol Berry herczegnőhöz ért, ily jellemzést szőtt bele: „E herczegnő az egész világ előtt az erény példányképe volt.”

Midőn Montmorency előtt felolvastatták a beszéd, az erény szónál megállította a hirlapíró:

— Óh, nem, nem, mondá; ez már igen sok! Aztán mosolyogva hozzátette:

— Változtassa egyszerűen oda, hogy „e herczegnő tanuságot tett minden erényről.”

A különbség nagyon kedves finomsággal van megvonva s reméljük, hogy fiatal leányainkat nemcsak „minden erényre”, hanem „az erényre” is megtanítják.

Tussai G.

E szempontból indulva ki, nemcsak a gazdaközönségre, de a fővárosra nézve is a legelőnyösebb a francia rendszer elfogadása, mely mellett a párisi, mintaszerűeknek elismert árucarnokok a mostani magaslatra voltak képesek emelkedni. Az árucarnokokban az u. n. facteurok álljanak a közönség rendelkezésére, kiknek legszigorubb büntetés, esetleg biztositókat elvesztésének terhe alatt meg volna tiltva saját számlájukra üzletbe bocsátkozni. Ezek a vidékekről beérkező árukat átvennék s lehetőleg árverés útján eladnák, az eredményről pedig a termelőt a legnagyobb gyorsasággal értesítenék s a bevett pénzüsszegről a megfelelő csekély díj (provizio) levonásával elszámolnának.

A facteurok állása nem hasonlítható össze a hivatalnok állással, mert az árucarnokok emelkedésétől vagy hanyatlásától fog függni ezen egyéneknek anyagi emelkedése vagy hanyatlása, sőt ha az árucarnokok azon ki-terjedést nyernék, mely joggal várható, kétséget sem szenved, hogy ezen állásokra a legtehetségesebb szakértők vállalkoznának. Különösen ezen intézmény életbeléptetésének első idejében nélkülözhetetlen egy ily megbízható hivatalos közeg felállítása.

Ha azonban e vélemény nem találkozik a fővárosi törvényhatóság többségének véleményével, a biztosság az ugynevezett szabad bizománysoknak működését a lehető legnagyobb garanciával tartja körülveendőnek. Szükséges ezen bizománysok működési körének meghatározásánál nemcsak az üzleti szabadság, de a vidéki gazdaközönség figyelembevétele, a mitől ezen intézmény sikere is függ.

A mi a felállítandó központi árucarnok elhelyezését illeti: ennek lehetőleg a főváros központjára kellene esni, úgy, hogy az a nagy- és kiskereskedéseknek egyaránt szolgálatára lehessen. E tekintetben is a párisi mintát követve, kívánatos, hogy a központi árucarnok a napnak csak bizonyos meghatározott óráiban, különösen a vonatok megérkezése után legyen nyitva a nagykereskedésnek, ezentul pedig szolgáljon a kiskereskedésnek.

A belső rendre nézve, a mi a nagykereskedés szempontjából külön szabályzatban állapítandó meg, az árvézési rendszert tartja a biztosság kívánatosnak.

Az eljárás még akkor is, ha a közvetítés egészen a szabad bizománysok kezébe kerül, csak a fővárosi hivatalos szakközvegeknek szigorú ellenőrzése mellett tartandó meg.

Igen fontos a rendőri felügyelet kérdése, mivel szükséges, hogy azon vidéki termelő, a ki csak elsőrendű terményeket termeszt, ne legyen kitéve a rosszabb minőségű áruk minő-zus versenyének.

Az árképződésre nem közönyös a helyi pénz alacsony vagy magas volta, mert az árucarnokokban szedett díjakkal összefüggőleg fog a piaci ár alakulni.

A mi az élelmzési szerek szállítását illeti, kívánatos, hogy legalább a fővonalakon külön e célra berendezett kocsi kisérjék a személyvonatokat, hogy a felvétel s a megérkezés után a kiadás minden formalitás elkerülésével pontosan történjék.

Ezek kiemelése után a biztosság hangsúlyozza, hogy a fővárosi törvényhatóság kívánságára az országos gazdasági egyesület, mint anyatestület, útján kész mindenkor a vidéki gazdasági egyesületek és gazdakörök által a gazdaközönségre hatni úgy az intézmény megismertetése, mint megkedveltetése végett.

A biztosság reméli, hogy a főváros ezen közreműködést éppen olyan jóakarattal fogja fogadni, mint a minő készséggel azt a gazdakör felajánlja, s hogy e tárgy további fejlődésének stádiumában a részletekre nézve a gazdakörnek és az országos gazdasági egyesületnek véleménye meg fog hallgattatni.

Gr. Dessewffy Aurél felszólalása után az igazgatóság a jelentést egyhangulag elfogadta és a tagok sorába Ullmann Lajos urat, a dunagőzhajózási társ. igazgatóját vette fel.

A magy. tud. akadémia nagygyűlései.

(II. nap.)

Budapest, máj. 16.

A magyar tud. akadémia nagygyűlései-nek ma volt a II. napja. A mai ülés összes ülés volt gróf Lónyai Menyhért elnöke alatt.

Tárgyát a tegnapi osztályértekezletek által tett ajánlatok fölött való határozathozatal képezte. Az összes ülés elfogadta valamennyi ajánlatát az osztályoknak. A nagy jutalmat Hunyady Jenő „A küpszeleten fekvő hat pont feléti egyenletének különböző alakjairól”, a Marczibányi mellékjutalmat pedig Fröhlich Izidor „Az elhajlított fény intenzitásának vizsgálata” című értekezésének ítélte oda, úgy, a mint azt a III. osztály ajánlotta. A következő évben a nagy jutalomra nézve a II. osztály fog ajánlatot tenni; a jutalom ezuttal a philosophiai szakba vágó munkát illeti.

színésznről mond, a legtöbb esetben igaz. Ennél az izlés hiányzik néha, de az undor soha.

Ez magyarázza meg női sikereiket. Semmi se kerül annyi társalgási költségbe, mint e szellemes nőkkel való társalgás; egy házias életnek sincs annyi töre, mint e fehér és rózsza arcú talányok között, kiket fiatal leányoknak neveznek. Érzelem nyakkendő nélkül. S ezzel sokan megelégednek.

És mégis!... Ah, mégis, fogadunk, hogy ha elemeznők a színésznők társalgását (néhány kivételével, kik a szabályt erősítik meg), az együgyűségben való egyformaság volna az eredmény, mely a legszebb elégtétel a bevádolt tudós nőkre nézve.

— Ön nem is tudja? Az a semmieleány mindent elkövetett, hogy elvegye szerepeimet!... Ah, ha tudná, mily ostoba az a mi igazgatónk!... A darab, melyet felolvastak? egy nagy számárság! Szerepem benne? Mint anyul farka! Szerzője? Üres!

Képzelték e párbeszédeket száz, kétszáz telefonon megokosorositva, s előtettek áll a sétából visszatérő Romeo, s a próbáról hazamenő Julia jelenete; az egyik beszél élvezetről, a másik pedig színpalak mögötti pletykákkal felel reá.

Már az ilyen szellemes nőknél sokkal többet ér a házi nő, kiről Luther beszél, ki főleg konyháján csillog. Különben semmi lehetetlenség sincs abban, hogy egy jó házi nő tudós nő legyen. Trélat orvos beszél egy szakácsnőről, ki szakmájában mindent összeolvasott, s halálakor könyvet hagyott hátra telve latin idézetekkel.

S tudománya nem fosztotta meg kezét ügyességétől.

*

Annyi bizonyos, hogy minden gunyolódás és ellenzék mellett is, a mivelt, sőt tudós nők ügye napról-napra tért nyer. Minden változik a világon. S igen érdekes volna a nőnevelés kérdése fölött váltott vélemények változatait megírni.

Különben minden nő kérdés nagyon gyakran változik, mint éppen a nő maga.

Igen érdekes volna például azon megoldások vizsgálata is, melyeket ma és korábban a szenvedély, vagy érzélem által való megoldásnak neveztek. Az érzélem bizony játszik akkora szerepet a nő életében, mint a tudomány. Főleg a regényekből tudhatjuk meg, hogy a szenvedélyek divata miként változott. Hajdan a regény, a mint azt Sand Georges, a legkitűnőbb érzelmi regényíró értette, a szenvedély apothéosisa, dicsénete volt.

Ma a viharos szenvedélyek, nagy kitörések helyét szerény fájdalmak, csöndes rejtett könnyek foglalják el a regényekben. A mai érzelmekben több a megindító és szálnalmat gerjesztő; hajdan nagyobb volt a láz és bátorság a hősökben, kik a villámmal is merészen megbirkóztak.

A szellemes nők közül főleg az öregeket tartoznának meghallgatni a fiatalberek. Bizonyos tisztelet árad szét az ősz hajról, mely egykor barna, vagy szőke volt. Sok nő a mosolyok redőivé változtatja a kor barázdáit. Nem vonulnek, nem változnak. S egy kevés hó még jól áll nekik.

Haj, de a fiatalberek az öreg nőket és fiatal leányokat egyaránt kerülik! Az elsőkel unatkoznak, utóbbiakkal veszélybe rohanak. Pedig mily szép az öreg kor, mely emlékezik s az ifju kor, mely még mitse tud: az emlékezet s az erény!

A Czartoriszky-jutalmat illetőleg (a magyar és lengyel nemzet kölcsönös befolyása) az összes ülés, a II. osztály ajánlatához képest, elhatározta, hogy felkéri Czartoriszky herceget, hogy engedje meg a pályakérdés módosított alakban való kitűztetését. A Fay-alapítványra, mint említettük, egy pályamunka érkezett be, melynek sok becses részletei vannak, de egészben véve még sem felelnek meg a kívánalmaknak. Az összes ülés, az osztály indítványához képest, a munka szerzőjének 1200 frt tiszteltdíját szavazott meg, ha a szerző jelentkezik.

A kitűző pályázatokat illetőleg megemlítjük, hogy a Fay-alapítvány a polgári törvénykönyvbe a földbirtokot illetőleg felveendő intézkedések kifejtésére fog kitűztetni. A Lévy-alapítvány „A nemzetgazdasági tudomány az utolsó tíz év alatt milyen haladást tett?” A Gorove-alapítvány „Adassék elő a magyar ifjaknak hazai és külföldi iskolázásának története a 17-ik században” című pályakérdésre fog kitűztetni.

A tegnapi megválasztott osztályelnökök bejelentése s a tagajánlások bemutatása után felolvasták az I. osztály indítványát egy philológiai bizottság alakítása tárgyában. Az összes ülés elfogadta az indítványt az ügyrenddel együtt s utasította az osztályt, hogy a bizottságot válassza meg s holnapra jelentse be. Végül elfogadta a nagygyűlés a múlt évi október 30-án tartott akadémiai értekezletnek azt az indítványát, hogy Arany János arczképe az akadémia képes terme számára lefestessék.

A f. hó 20-án tartandó ünnepélyes közlés programját következőleg állapították meg: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Emlékeszéd gr. Károlyi István fölött, Ipolyi Arnoldtól. 4. Magyarország kelet és nyugat határán, értekezés Kállai Bénitől.

(III. nap.)

Budapest, máj. 17.

Az akadémianak ma délután 5 órára hirdetett elegyes ülése, mivel az igazgatósági tagok nem jelentek meg a kellő számban, elmaradt. Ez az ülés f. hó 19-én, d. u. 4 órakor, fog megtartatni.

Az összes ülés 1/2 órára vette kezdetét. Az ülés megnyitása után Fraknói főtitkár jelenté, hogy az I. osztály a philológiai bizottságot megválasztotta. E bizottság tagjai: Abel Jenő, Barna Ignác, Bartal Antal, Csiky Gergely, Gyulay Pál, Hunfalvy Pál, Szarvas Gábor, Taby Iván, P. Thewrewk Emil, Zichy Antal, Szász Károly, Imre Sándor, Lehr Albert, Szabó István, Lévy József, Vécsey Tamás, Torma Károly és Finály Henrik. — Jelenti továbbá a titkár, hogy a Fay-alapítványra beérkezett s 1200 frttal jutalmazni határozottatott pályamű szerzője jelentkezett. Ez dr. Wachtel Aurél pénzügyminiszteri titkár. A jelítség levélke felbontatván, abból dr. Wachtel neve tűnt ki. Az első hazai takarékpénztár fel fog kéretni az 1200 frt folyóvá tételére.

A következő tárgy az igazgatóság választása volt. Lónyai Menyhért gróf indítványára az ülés elhatározta, hogy ezuttal mind az 5 üresedésben levő igazgatósági helyet betölti. Megválasztottak az igazgatóságba: Gyulay Pál, Hunfalvy Pál, Zichy Antal, Széchényi Béla gr. és Szily Kálmán.

Ezután a tagok választására került a sor. Sorshúzás útján döntötték el, hogy melyik osztály jelöltjeire történjék először a szavazás. A sors a II. osztályt jelölte ki. Ez az osztály kizárólag levelező-tagokat ajánlott, melyek valamennyien megválasztottak. Ezek: Pulszky Károly 29—13, Kóváry László 32—10, Csontosy János 32—11, Láng Lajos 29—11, br. Nyáry Jenő 31—11 és Thallóczy Lajos 31—10 szavazat ellenében.

A harmadik osztály jelöltjei szintén mind megválasztottak és pedig: br. Eötvös Loránt 35—4 szavazat ellenében, Fodor József 35—4 és Hunyady Jenő 33—4 szavazat ellenében rendes tagokká, továbbá dr. Entz Géza 33—6 és Klein Gyula 21—11 szavazat ellenében levelező-tagokká.

Az I. osztály első sorban két tiszteleti tagot ajánlott: Jókai Mór és gr. Kun Géza. Mikor a főtitkár Jókai nevét említette, zajos eljénzés hangzott fel a teremben, s általános volt a vélemény, hogy Jókai egyhangulag fog tiszteleti taggá megválasztatni. Azonban csak 33 szóval 5 ellenében választották meg, gróf Kun Gézát pedig 29 szóval 10 ellenében. Megválasztottak továbbá ez osztály jelöltjei közül Lévy József 34—5 ellenében rendes, s Szász Béla 26—10 ellenében levelező-taggá. Szarvas Gábor levelező-tag, a kit az osztály rendes taggá ajánlott, nem kapta meg a kívánt kétharmad többséget, a mennyiben 25 igen és 13 nemmel szavazott. Szarvas meg nem választása láthatólag kínos benyomást keltett, s több akadémikus e fölött megbotránkozásának nyíltan adott kifejezést.

Ezzel az ülés véget ért.

Az új királyi palota.

Említettük, hogy a király jóváhagyta Ybl Miklós terveit az új királyi palotához s en-

nél fogva legközelebb már hozzáfognak az építkezéshez. E tárgyban a Bud. Hírlap következő részleteket hallotta Ybltől:

Még 1880-ban volt, midőn Ybl Miklós, a főváros annyira monumentális épületének szerzője, megbízást kapott a királyi várkert-építési bizottságtól, hogy készítene tervek a királyi palota kiépítéséhez. Ybl Miklós azonnal hozzálátott a tervek készítéséhez. A feladat nagyon nehéz volt. Az új palota egész homlokzatát a Duna felé akarták, úgy hogy a mostani épület egyik szárnyát képezze az új palotának. Ez a terv azonban nagy nehézségekbe ütközött. Első sorban a mostani palota részut állván, a terrenum pedig az egyik oldalon mintegy 15 lábnyira emelkedik, az impozáns új homlokzat okvetlenül szöveget képezett volna. Másfelől pedig megmaradt volna az a szűk bejárat a királyi palotához és a nagy helyhiány a felvonulásoknál, mely most is sok bajt okoz. Ybl Miklós mindazonáltal elkészítette a tervet, melynek gypszmintája még most is látható a miniszterelnöki palotában.

A terv nagyon szép volt, de az említett okokból nem alkalmas a kivitelre. Az építész tehát újra munkához látott, s azóta két újabb tervet készített. De ezek a tervek sem oldották meg a nehéz feladatot, úgy, hogy az új palota minden tekintetben megfelelő legyen.

Ybl Miklós belátva a fenforgó nehézségek leküzdhetetlenségét, újból tanulmányozta az adott térszerveket. E tanulmányozás közben egy ép oly szerencsés, mint zseniális ötlete támadt. Belevette számításába a mostani őrházat, a nyugati várfalat és az ezalatt levő bástyát. Az ily módon nyert területen impozáns palotát építhet, melynek tág udvara lesz. Midőn erről az építész meggyőződött, elkészítette legújabb tervvázlatát, mely ha elfogadtatik (a mi eddig még nem történt meg, mint azt a lapok tévesen írták), alapját fogja képezni a még ezután kidolgozandó terveknek.

Az új vázlat szerint a Dunára néző homlokzatnak megmarad a mostani palota. Ennek csonka déli szárnya azután kiépíttetik és ez a szárny fogja összekötni a régi palotát az őrház és bástya helyén építendő új palotával. Az így tervezett impozáns palotának három hatalmas homlokzata lesz. Az egyik a Duna, a másik a Gellért- és a harmadik a budai hegyek felé. Ebben a nyugatra eső új palotában vannak tervezve a trónörökös párt lakosztályai és az ünnepélyes alkalmakra szolgáló nagy terme. A régi fegyvertár udvara és hátsó része helyére szobrokkal és szökőkutakkal díszes parkot terveznek; a fegyvertárnak a miniszteri palotával szemközt levő részének helyére pedig az őrség és a cselédség számára emelnék épületet.

Ezzel az új tervvel kapcsolatosan összefügg egy új feljáró terve is, mely a most elhagyott piszkos Logódy-utcában a Krisztinavárosban lesz. Mint említettük, az új palota homlokzata a budai hegyek felé esik. Ehez tehát ezen az oldalon kell feljárót csinálni. Minthogy pedig a palota a mostani bástyán fog nyugodni, okvetlenül az ez alatt elterülő kiszélesítendő Logódy-utczából kell az új feljárót felépíteni. Ezenkívül lesz még egy feljáró a szarvas-térről, szintén a Logódy-utczán át. Így tehát a terv kivitele esetén három feljáró lesz a királyi palotába: a mostani feljáró az Albrecht-uton, azután a szarvas-térről a Logódy-utczán át és végre az alagúton át, szintén a Logódy-utczán. Ezek az építkezések 5—6 millióba kerülnek.

Ez Ybl Miklós tervvázlata. A kiváló műépítő s vázlatot bemutatta a királyi palotai építkezési bizottságnak, mely azt elfogadta és felterjeszté a miniszterelnökséghez. A miniszterelnökség fogja ezután s vázlatot, az indoklással együtt, a király elé terjeszteni. Ha a király s vázlatot jóváhagyja, csak akkor fog még Ybl Miklós a részletes tervek kidolgozásához hozzáfogni.

Az építkezésnek legközelebb leendő megkezdéséről tehát egyelőre szó sem lehet. Mindenekelőtt szükséges a király jóváhagyása és a tervek kidolgozása. Azután kezdődnek csak az előleges munkálatok, melyek sok fáradságot és időt igényelnek. A terület pontos megvizsgálása, hogy alkalmas-e az építkezésre, a különféle lejtmerések, leásások, földtöltések stb. mind oly munkák, melyek — Ybl Miklós számítása szerint, — legalább is két vagy harmadfél évig fognak eltartani. Csak azután lehet majd hozzá fogni a magyar király új palotájának építéséhez.

Mindemellett nem szenved kétséget, hogy a királyi palota kiépítése egy nagy lépéssel haladt előre, amennyiben valószínű, hogy a király Ybl Miklós legújabb, zseniális tervét jóvá fogja hagyni.

Nem tartjuk különben fölöslegesnek felemlíteni, hogy az udvar a vár egy részének teljes átalakítását tervezi. E terv szerint azokat az apró házakat, József főherceg palotájától a disztérig, lebontatják és helyükbe szép palotákat építenének. E terv azonban még annyira a kezdetlegesség stádiumában van, hogy bővebben nem lehet róla írni, de tény, hogy a szándék van.

A földolog azonban mindenesetre a királyi palota kiépítése. Ha Ybl Miklós tervét megvalósítják, akkor Magyarország fejedelmé-

nek lesz a magyar birodalomhoz és a magyar királyhoz méltó, büszke palotája, melynek díszét, fényét megcsodálhatják a külföld fejedelméi, ha ez ország ezredéves ünnepén a magyar király vendégei lesznek.

—r.

Levelezés.

(Műkedvelők jubileuma.)

Sz.-Somlyó, május 15.

A sz.-somlyói műkedvelő-társulat fennállásának 25 éves évfordulóját diszkeladással ünnepelte meg pünkösd másodnapján, szinre hozván ugyanazon darabot, Szigeti „Vén bakancsos-át”, mellyel a társulat működését 1858. május 10-én megkezdte. A színház pótstékeivel együtt zsufolásig megtelt, s képviselve volt ez ünnepélyen nemcsak a város, de a közeli vidék szép számu intelligenciája is, bizonyosságul annak, hogy ez intézmény kiváló pártfogásban részesül.

Az előadást a „Hymnus” előzte meg, előadva a társulat összes személyzete, a dalkör és zenekar által, buzgó karnagyunk Lukácsffy Ödön ur vezetése mellett. Ezután a műkedvelők koszorujában megjelent közönségünk kedvencz volt tagja, előadásáról széles körben ismert Domby Ilona k. a. (Krasznáról) művészeleg szavalva el a Prologot, melyet Tápody Tamás, gymn. tanár ihletéssel, lelkes tollal irt meg ez alkalomra. A hallgatóság zajosan éljengette meg a „legjobb” szavalót s tapsolta, kihívta a szerzőt.

A „Vén bakancsosban” Józsa Oszkár ur a vén bakát, Lászlóffy J. ur Laczi huszárt, Ilont Szathmáry Erzi k. a., Lidit Bund Matild k. a., Veres, kocsmáros Ruszka István ur, a rektort Józsa Adolf ur, igazán ünnepélyes előadáshoz méltó szorgalommal játszták, s a közönség osztatlan s lelkes tetszésnyilatkozatait nyerték ki — mint egyetlen jutalmokat az öntudatukon kívül, melyben részesülhetnek.

Előadás után, mely 1/2 12 óráig tartott, nagy vacsora következett, lelkes felköszöntésekkel, a társulat mostani és régi tagjaira, a buzgó igazgatóra Józsa Gyulára, a tapsot soha sem kapott fáradhatlan régi Sugóra Mártonffy Miklórra.

Mig az „öreges” humor-harcza a hoszsza asztalnál folyt, lenn a teremben pezsgő kedvvel folyt a táncz (60—70 párral), nemcsak világos virradtig, mert ezzel keveset mondanék, hanem a meleg napsugarak idejéig. — Az előadás mintegy 150 frt tisztá jövedelmet hozott (rendes helyek mellett) a társulat részére pótlására.

Attaché.

Sport.

Budapesti ügetőverseny.

(Máj. 17.)

A lótenyésztés emelésére alakult társaság érdekes szórakozást szerzett ma a sportkedvelő fővárosi közönségnek. Ugyanis a ke-repesi-ut végén, a régi omnibus-teleppel átellenben épült új ügető pálya ma nyílt meg, változatos ügetőversenyyel. A 750 méter körüli pálya a czélnak teljesen megfelelően, kényelemmel és izléssel van berendezve, amiért elismerés illeti a társulat igazgatóságának tagjait, gr. Esterházy Miklóst, br. Üchtricz Szigmondot, Szeniczey Ödönt és Pulay Kornélt. A közönség élénk érdeklődést is tanúsított a verseny iránt; úgy a főúri sportkörök, mint a sport iránt érdeklődők nagyszám-mal jelentek meg a versenyterén s a nagy tribün, mely a lóversenyteri mintájára készült, egészen a zsufolásig megtelt, sőt többen nem is kaphattak már ülőhelyet. A tribün közepére épített udvari páholyban megjelent Koburg herceg, fenséges nejével, ott voltak még br. Edelsheim Gyulay, Horváth és Henneberg altbornagyok, gróf Szapáry Géza, gr. Bánffy Béla, gr. Karácsonyi Guidó, gr. Szapáry István leányával, gr. Desseffy Aurél, br. Aczél Béla nejével, gr. Andrassy Tivadar, br. Döry ezredes, br. Radvánszky Géza, gr. Esterházy Andor, gr. Héderváry Khuen Károly, br. Bornemissza Pál, Elek Gusztáv, Szabó Imre kuriai bíró, Bujanovics Sándor, Kammermayer Károly s mások, úgy a hölgy-, mint a férfivilágból számosan. A versenyek következők voltak:

I. Államdíj 1) 800 frank, 2) 150 frk. 3) 50 frk. Öt nevezés történt; kettős fogattal a pálya kétszer körül volt kerülendő. Elsőnek érkezett Kelet kapitány 5 é. p. k. Elma és gr. Esterházy tulajdonát képező 4 é. s. h. Diletant, melyek az utat 3 percz és másfél másodpercz alatt tették meg. Második volt 3 percz és 4 másodpercz alatt Döry Lajos két lova Módi és Basa. Harmadiknak érkezett 3 percz és 25 mpercz alatt be br. Jeszenszky József Cyklypp és Rigója. Totalisateur 5-re 8-at fizetett.

II. Egyes verseny, pálya kétszer

körül, 1) díj 800 frank, 2) 150 frk, 3) 50 frk. 6 nevezés történt e díjra s a nevezettek meg is jelentek mind a pályán. Hiesz Lipót orosz ménje Bodrog, ugyanannak szürke ménje Berbenecz; Ahnelt orosz kanczája Holala; Trentmann amerikai heréltje Böddy; Giddings Harry szürkéje Grey Salem; és Wavrik J. fekete csödlőre Benefici. E verseny egyike volt a legérdekesebbnek; erős küzdelem fejlett ki Grey Salem és Benefici között, mely az előbbi győzelmével végződött; miután az utat 2 percz és 14 mpercz, míg Benefici 2 percz és 14 1/2 mpercz alatt tette meg, harmadik volt Berbenecz 2 percz 24 1/2 mperczcel. Totalisateur 10: 15.

III. Wenckheim-díj, magyar honpolgár tulajdonában levő kettős fogattal, pálya négyszer körül. 1) díj 1000 frk, 2) 200 frk, 3) 100 frk. A 9 nevezett fogat közül 8 állott ki a pályára, melyek közül Singer M. Vemel és Volokitta két orosza 5 percz és 26 mpercz alatt játszva vitte el az első díjat. A második díjért Döry Lajos lovai Gazsi és Koldanya versenyeztek. Bemreder Józsefnek a múlt évi versenyeken győztes Mureus és Virguncz lovaival, de ezek az idén 5 percz 37 1/2 mperczcel harmadiknak érkeztek be, míg Döry lovai ugyanezt az utat 5 p. 28 mp. alatt tették meg. Totalisateur 10: 15.

IV. Csikó-díj, Magyarországon nevelt, 4 évnél nem idősebb lóval, pálya kétszer körül, 1-ső díj 300 frt, 2-ik díj 100 frt. Hat versenyző között 2 percz és 50 mp. alatt könnyen nyert gr. Esterházy Miklós Dilettandja, második volt 2 p. 23 mp. Döry Lajos Módiája, harmadik 2 p. 58 1/2 mp. Bernrieder József Hátasa. Totalisateur 10: 17.

V. Nemzetközi kettős verseny, pálya háromszor körül, 1-díj 800 frk, 2-ik díj 150 frk, 3-ik 50 frk. Négy orosz és 2 amerikai ló folytatott erős küzdelmet ezért a díjért, de elsőnek 3 p. 41 mp. alatt ismét Singer M. két orosza, Vemel és Klokitta érkezett be, második volt 3 p. 43 mp. alatt Giddings Harry 2 idős amerikája, Red Cross és Grey Salem, Hiesz Lipót 2 orosz ménje az utat 3 p. és 50 mp. alatt tette meg. Totalisateur 10: 15.

VI. Criterium, díj, 500 frk, pálya egyszer körül, 1 p. 20 mp. alatt vagy azon alul. Csak Döry Lajos p. heréltje, Gazsi versenyzett e díjért, s feladatát dicsérettel megoldá, mert 1 p. és 10 mp. alatt érkezett be.

VII. Fiakker-versey budapesti számított fiakker-fogatok részére, pálya kétszer körül, 1 díj 100 frt, 2) 50 frt, 3) 10 frt. Négy versenyző volt: Wampetits Ferencz 17. sz. és Weisz Rezső 20. sz. fogatai, mivel már első díjat nyertek 50 méter térhátránnyal indultak; versenyeztek ezenkívül Mandelbaum Lipót 106. sz. és Wampetits Ferencz 7. sz. fogatai. Első volt, dacára térhátrányának a 17. sz., második a 7. sz. és 3-ik a 106 számú. Így tehát a két első díjat Wampetits 7. nyerte.

A következő versenyek 20. és 24-én, tekintettel a hőségre, délután 3 órakor veendik kezdetüket.

Szinész-congressus.

Budapest, máj. 17.

A színész congressus ma tartá első értekezletét a vármegyeház nagy termében, igen sok társulat képviselőjének jelenlétében, Ribáry József elnöke alatt.

Az elnök megnyitó beszéddel üdvözölte a congressust, tudatva, hogy a kormány utalványozta a központi iroda költségeire az 5000 frtot s így hozzá lehet fogni a választáshoz; választani kell pedig: igazgatót, titkárt és pénztárnokot; fölemlíté továbbá, hogy az elhált Buljovszky Gyula 1000 frtot hagyományozott a színészegyesületnek azon kikötéssel, hogy e pénz 2000 frtig való szaporodtáig kamatoztassák, hogy aztán ennek kamataival egy magyar színészről segíeyezzenek.

Ezután a congressus igazoló bizottsága küldetett ki, mely a verifikálást fél tizenegy órára elvégezte. A tanácskozáskor vezetésére a közgyűlés elnökévé választották Ribáry Józsefet, alelnökké: Felek Miklóst és Ödly Lehel; jegyzökké: Mártonffy és Balasát. Ezzel a congressus megalakult.

A délutáni ülés legnagyobb részét a választás vette igénybe. A színész-egyesület központi igazgató tanácsa e hó 16-án tartott ülésében a beadott folyamodványok közül mindegyik állomásra három kijelölést tett; még pedig: az igazgatói állomásra kijelölte Bényei Istvánt, Beödy Gábort és Ditrói Mór; a titkári állásra Nádor Bélát, Vedress Gyulát és Verő Györgyöt; a pénztárnoki állásra: Fogarasi Károlyt, Kápolnai Jánost és Super Károlyt; a könyvvezetői állásra Kovács Istvánt, Mészáros Kálmánt és Nádor Bélát.

A közgyűlés Ribáry József elnök által délután 4 órakor megnyitvatván, először is az igazgatói állásra ejtette meg a szavazást, még pedig szavazó lapok útján. Beadott összesen 92 szavazat; ebből Bényei kapott 46-ot, Beödy 26-ot és Ditrói 20-at. Abszolút többséget ilyen formán egyik jelölt sem nyert. A

második szavazásnál, mely a két legtöbb szavazatot nyert közt ejtetett meg. Bényei István 58 s Beődy Gábor 36 szavazatot kapott. Ezek azerint a színes-egyesület központi irodájának elnökévé Bényei István választotta meg.

A titkári és pénztárnoki állást, a titkos szavazás mellőzésével, töltötte be a közgyűlés, megválasztva felkiáltással titkárrul Vedress Gyulát s pénztárnokul az eddigi pénztárnokot, Szuper Károlyt.

A könyvvezetői állás betöltése azonban szintén titkos szavazás útján történt meg s a három jelölt közül az első szavazásnál egyik sem kapott abszolút többséget, a mennyiben Kovács Istvánra 43-an, Mészáros Kálmánra 31-en s Nádor Bélára 14-en szavaztak. A második szavazásnál Mészáros Kálmán csak 30 szavazatot bapott Kovács István 46 szavazata ellenében s így ez lett a könyvvezetői állásra megválasztva. A közgyűlés a választás eredményét zajos éljenzéssel fogadta.

A kongresszus ezzel, elintézve még a népszínház tagjainak s Solymosi Eleknek nyugdíjilletékük befizetésére vonatkozólag betérjesztett kérvényét, befejezte feladatát. Ribáry József elnök meleg szavakban ajánlotta az új tisztviselőket az egyesületi tagok figyelmébe s a közgyűlést berekeszté.

Ev. ref. egyházkerületi közgyűlés.

Kolozsvár, máj. 18.

A választások.

A jelenleg is folyó egyházkerületi közgyűlés a ref. egyházban megürit sok fontos állomást volt alkotmányos jogai gyakorlata után betöltenndő. Azért mondjuk, hogy volt, mert a választások már nagy részben megtörténtek. Csupán két algondnok választása fog holnap délután még megtörténni.

A közgyűlés szavazatszedő bizottsága időnként előterjeszté a szavazások eredményét, de mi nem tartjuk feleslegesnek, tekintettel azok fontos voltára, az eredményeket, a tudósítás keretén kívül, itt csoportosítani, a következőkben:

Tegnap, márczius 17-én, délután szavaztak a kolozsvári főtanoda természetudomány-mennyiségtani tanszékének, mely Debreczeni József halálával megürit, betöltésére. — Beadatott 131 szavazat. Ebből Szathmári Ákos 79-et, Bartha Zsigmond 39-et, Berényi János 7-et, dr. Fodor Ferencz 6-ot kaptak. Meglett tehát Szathmári Ákos.

Az egyetemes tanügyi bizottságba 4 rendes és 2 póttagra beadott 131 szavazat. Megválasztottak rendes tagoknak: Parádi Kálmán 116, Székely Ferencz 98, Kerekes József 83, Gáspár János 81 szavazattal, póttagoknak: Bihari Sándor és Demeter Sámuel.

A mai szavazás eredménye a következő:

Az orsz. segélyalap végrehajtó bizottságába egy rendes és egy póttag helyére megválasztott rendes tagnak 123 szavazatból Nagy Péter püspök 122-vel, póttagnak Szász Károly min. tanácsos 77-tel. Kapott még a póttagságra Kovács Albert 43 szavazatot.

A marosi egyházmegyei főgondnokságra beadott 122 szavazat. Ebből nyertek: Br. Bánffy Zoltán 115-öt, Bereczky Sándor 3-at és Ilyés Károly 3-at.

A széki egyházmegyei főgondnokságra beadott 121 szavazat. Ebből kaptak: Br. Bánffy Dezső 111-et és br. Inczedy Zsigmond 10-et.

A nagyenyedi egyházkerületi főgondnokságra beadott 123 szavazat. Ebből kaptak: Kovács Sándor 68-at, Kovács Gyula 52-öt és Gáspár János 3-at.

III. ülés május 18. d. e. 9 órakor.

A tegnapi ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után olvastattak a mára érkezett elnöki beadványok:

Az állandó igazgató tanács évi működését tárgyzó évi jelentésről szóló véleményes jelentés.

Tárgyaltni fog.

A kérvényi bizottság előterjesztése a Hegyi Sándor, bonyhai lelkész, ellen beadott panasz tárgyában. A bizottság azon véleménye, hogy bár a beadott levél szorosabb értelemben véve nem is panaszlevél, másfelől pedig, hogy az aláírások hitelessége is kétségbe vonható ugyan, mindamellett az ügyet le kell tenni a köztörvényszékhez, mely azt terjeszse fel a püspökhöz, ki érdemlegesen határozand — elfogadtatott.

Benedek Ferencz, küllői esperes felszólalt a panasz alatt álló lelkész érdekében, s miután ő a visitatio alkalmával Bonyhán példás rendről, a lelkész és hívek közti békés viszonyról győződött meg; alaptalan rágalomnak declarálja a nevezett lelkész ellen megindított panaszt, a melynek alaptalansága,

reménye szerint, a tárgyalás rendén kiderül. (Helyeslés.)

Nagy Péter, arra vonatkozólag, hogy a közgyűlés ez ügyben az ő bölcsességében bíz, tisztáztni kívánja, miként értelmezi a közgyűlés az ő bölcsessége szerinti intézkedést. Mert bölcsesség hatalom nélkül nem ér semmit.

Dr. Jenei Viktor, megjegyzi, hogy volt még ehhez hasonló fenforgó eset, s ennek elintézése mindig a püspök belátására bízott. Kéri az ügy beható vizsgálatát s elintézését a püspökre bízni.

Ez ügy elintézése aztán, Jenei felszólása értelmében, csakugyan a püspök belátására bízott.

Következett ezután a kaczkói missionárius állomás kérdésének tárgyalása, melynek rendjén:

Nagy Péter jelentést tett a közgyűlés által tavaly felállított kaczkói missionárius állás állapotáról, mely lelkesi állás javadalmazása 800 frtban állapított volt meg. Ez állomás 5 évhez volt kötve. Ez állomás 6 köröztette először; jelentkezett egy lelkész, de ez kvalifikálatlan volt. Köröztette másodszor; a határidő lejárt, s mind ez ideig ismét csak egy jelentkezett, ki szintén nem alkalmas. Ennek folytán kérde, hogy mit szándékozik tenni a közgyűlés? Ohajt-e újabb pályázatot hirdetni, vagy egy, vagy más részben más módosítást tenni a mult évi határozatán?

E jelentés élénk eszmecserékre és tárgyalásra adott alkalmat.

Br. Bánffy Dezső módosításokat ajánlott, melyek lehetővé tennék az állomás betöltését.

Dr. Kovács Ödön szerint, ha a missionárius megürit, vagy más ok miatt nem felelhet meg a célának, a kerületi közgyűlés ejtse módját, hogy az illető más állomást kapjon. Így tehát megint meg kell maradni a régi gyakorlat mellett.

Réthy Lajos tanfelügyelő indítványozta, hogy, miután itt hirteleni találgatásokkal a kérdést megoldani nem lehet, kérje fel a közgyűlés a püspököt, hogy, tájékozást nyerve, javaslatok alapján tárgyalassék a kérdés. (Helyeslés.)

Utána dr. Szász Béla szólalt fel s kifejté, hogy az igazgató-tanácsban is az ügy többszöri conferálások, tanácskozások dacára sem volt megoldható. Kifejtette, hogy a missionárius állomás állandósítása által a cél lenne eltevesztve. Szükségesnek tartja körületekkel módosításokat tenni a missionárius állást illető mult évi határozatát nevére. A feltételek módosítását az állandó igazgató-tanácsra akarja bízni s majd ennek alapján hirdetendő ki a kandidatio.

Nagy Péter égető kérdésnek jelenté ki a gyors megoldást s kérte a közgyűlést az ügyet most, jelenben elintézni.

Demeter Sámuel, zágoni pap, indítványozta a missionárius fizetésnek 1000 frtra való felemelését. Ezuton, a feltétel kecsgetető lévén, pályázó is akad könnyen.

Nagy Lajos pártolja a Réthy Lajos nézetét s az ügy tárgyalását a holnap délelőtti ülésre kívánja kitűzteni.

Br. Bánffy Dezső, ellentétben előtte szólóval, kijelenti, hogy ma e tárgyban érdemlegesen lehetne határozni s nézetét indokolja is.

Szász Domokos ezeket mondá: Daczára annak, hogy a missionárius fizetés tisztességes és munka nem nagy, még sem akadnak pályázók. Felfogja ugyan szóló az állandó igazgatótanács aggodalmát, hogy az állandósítással a kitűzött cél van eltevesztve, de nem véli indokoltnak az állomás időhöz kötését s ezért kéri az állomás állandósítását.

Ezután Nagy Péter a közgyűlés kívánatára felolvassa az állomásra vonatkozó javaslatát, mely szerint:

1) Ha az illető missionárius 10 év eltelté után nem kapna állomást, gondoskodjék elhelyezéséről az egyház-kerületi gyűlés; 2) A kandidatiót illetőleg a n-enyedi theologiai fakultás nyilatkozata legyen irányadó a folyamodókat illetőleg, s ennek alapján az igazgatótanács rendelje ki a missionáriust. (Helyeslés.)

Inczédi Sámuel, ezredes, inkább a Szász Domokos főjegyző javaslatát pártolja, mely az állandósítást javálja, meggyőződését arra alapítván, hogy, bár, a 10 évi missionárius működés eltelté után, adhatna az egyházkerületi közgyűlés az illetőnek más állomást, de erre ígéretet tenni a közgyűlésnek joga nem lehet. Nem látja át, hogy, ha az így állandósított lelkész beteg, öreg lenne, a kötelességteljesítés hiányt-szenvedésében miért lenne ő hibás? Lehet ezen segíteni helyettesítés, vagy kaplán által, a mint ez gyakorlatban szokott lenni.

Róth Pál nincs abban a nézetben, hogy valakinek a képességét 5—10 évhez lehetne kötni, sőt a lelkésznek a pályázástól való tartózkodását éppen az időhöz-kötöttségnek tulajdonítja. Csatlakozik a dr. Szász Béla indítványához, mely a pályázati feltételek módosítására vonatkozik.

Lázár Mihály szintén pártolja a Szász Domokos javaslatát. Feltétetni kívánja a kér-

dést: 10 évre választják meg a missionáriust, vagy állandósítják?

Néhányan még szólottak s szavazással, nagy szótöbbséggel, a missionáriusi állomás állandósítása lett elfogadva.

Br. Bánffy Dezső szorosabban körvonaloztni kívánja az állandósítás fogalmát azon értelemben, hogy különös tekintettel legyenek a missionáriusra. (Helyeslés.)

Dr. Jenei Viktor javasolja, hogy, bár a kaczkói missionárius állomás állandósítottatik, azért joga legyen az állandó igazgató-tanácsnak administrative intézkedni és az illetőt, ha kötelességeit nem teljesíté, vagy arra képtelen lenne, időközben is elmozdítani. (Helyeslés.)

A javaslat ily értelemben ujjolag elfogadtatott.

Ezután következett a kepevátsági alapkából az egyházi hivatalnokok kepejének részleges megváltását tárgyzó igazgatótanácsai javaslat.

Az igazgatótanács javaslata oda irányult, hogy a kepevátsági-alap a központból kezeltesék, ezzel szemben Demeter Sámuel azt javsolta, hogy ne a központban kezeltesék, hanem künn az egyházközsegeknél hagyassék.

Nagy Lajos ajánlta, hogy a kepealap központi kezelése bizassék az állandó igazgatótanácsra.

Dr. Szöts Emil helyesli, hogy a központi kezelés az állandó igazgatótanácsra bizassék. Csak megjegyezni kívánja, hogy ez alap, mely idővel nagyra nővi ki magát, garantirozva legyen azáltal, ha nem értékpapirokban vagy takarékpénztárban tétetik le, melyek az értécsökkenés eshetőségének vannak kitéve, hanem fekvőségekbe, birtokokba. (Helyeslés)

Ellene szólta még a központi kezelésnek Szabó Sámuel tanár, jelezve, hogy mig ez intézkedés által egyfelől egyes egyházközsegek autonómiaja szenved csorbát, másfelől akkor, a mikor önállóan kellene működni, nem tudnak.

Beszéde élénk helyesléssel találkozott.

Végre elfogadtatott a központi kezelés, kivétve némely egyházközsegeket, melyekre nézve meghagyatott a saját-kezelés.

A kepevátságra vonatkozó ig. tanácsai javaslat 3. és 4-ik pontja változatlanul elfogadtatott.

Bodó Antal olvasta ezután a zágoni ev. ref. egyházközseg kepevátság iránt benyújtott kérvényét.

Dr. Szász Béla, hivatkozással a szabályrendeletre, e tárgy fölött napirendre kíván térni, kiadatni kívánja azt az állandó igazgatótanácsnak, indítványt elfogadtatott.

Következett az igazgatótanács egy másik javaslata, mely szerint mindazon egyházközsegek, melyek a lak- és papbér 400 frtnyi minimumát megadni képtelenek, utasítottak vagy pap-tanítói állomás rendszeresítésére, vagy leány-egyházközsegekké átalakulni már a legközelebbi egyházkerületi közgyűlésig. — Elfogadtatott.

Gyárfás Domokos a szavazatszedő bizottság nevében, a tegnapi délután 4 és 6 óra és a ma délelőtti megejtett szavazások eredményét, melyet tudósításunk élén vesznek olvasóink.

Ezzel az ülés eloszlott.

Ma délután 4 órakor a szebeni egyházmegye és a n-sajói káptalan algondnoki állomásra történik szavazás. Az ülés ma délután 5 órakor folytatottatik.

SZINHÁZ, ZENE.

A téli színházban tegnap fejezték be az előadásokat, „Odette” drámával. A szépségmu közönség, melynek nagy része idegenekből telt ki, tetszéssel kísérte az előadást. — Ma a nyári színházban nyitják meg, Szigligetinek „Mátyás király” lesz” című színművével. Holnap „Borgia Lucretia” és vasárnap a „Huszárcsiny” kerül színpadra.

NYÁRI SZINHÁZ.	
Nyári bérlet. Szünet.	Alfonzo . . . E. Kovács.
Kolozsvár, 1883. május 19.	Gennaro . . . Tolnai A.
Glázer Hermin jutalmául:	Gubetta . . . Mátrai B.
Borgia Lucretia.	Maffio . . . Szacsavay.
Dráma 3 felv. Irta Hugó Viktor.	Jeppo . . . Várad M.
	Apostolo . . . Vendrei.
	Ascanio . . . Lubinszky
	Oloferno . . . Zilahi Gy.
	Rustighello . . Várad A.
	Negroni . . . Dömjén R.
Személyek:	
Lucretia . . . Glázer H.	Kezdeté 7 1/2 órakor.

A hivatalos lapból.

Ő császári és Apostoli királyi Felsége, f. évi május hó 6-án Schönbrunnban kelt legfelső elhatározásával, Timon Nándor alezredesnek, a hunyadi 19-ik számú honvéd-zászlóalj parancsnokának, a megtartott felülvizsgálat alapján mint „rokkant”-nak, nyugállományba helyezését elrendelni és nevezettnek ez alkalommal a címzetes ezredesi jellegű díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Ifjabb gróf Ráday Gedeon, s. k.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, május 18.

A mai szám tartalma: A megyék és a nemzetiségi politika (m.) — A csángó helyzete. — A Gazdakörből. — A m. tud. akadémiá nagygyűlései. — Az új királyi palota. — Levelezés: Szilágy-Somlyó. — Sport: Budapesti ügetőverseny. — Színes-kongresszus. — Ev. ref. egyházkerületi közgyűlés. — Színház, zene. — A hivatalos lapból. — Napi hírek — Gyászrovat. — A vilnai hóhér. — Idegenek névsora. — Csarnok: Egy turco fogai; Musset Pál elbeszélése, fordította báró Bánffy Farkas (folyt.). — Közgazdaság: Még egyszer a marhahus-árulás (K. B. D.) Vegyesek. — Nyühtér. — Hirdetések.

Tárcza: Csángó dal. — A nők szélemessége; Jules Claretie után.

*** Kolozsmegye közgyűlést** tartott ma, gróf Esterházy Kálmán főispán elnökelete alatt, ki az ülés megnyitására Matskási Péter elnökelete alatt br. Jósika Samu, Szabó József, dr. Farkas Lajos, Gyárfás Bennepek és Paál Gyula tagokból álló bizottság által hivatott meg. A főispáni megnyitó után Bónis István főjegyző adta elő a miniszteri leiratokat, melyek közül megemlítendőnek tartjuk, hogy a közigazgatási tisztviselők részére adandó vasúti kedvezmény-jegyek tárgyában az országgyűléshez felirat fog intézteni támogatásra az összes törvényhatóságok felkérésnek, s reméljük, hogy ezen kezdeményezés folytán azon anomalia, a mi az állami-és közgazgatási tisztviselők között e tekintetben fennáll, elenyészni fog; a megyei tisztviselők nyugdíj-szabályrendelete a miniszteri leirat alapján módosítottatott. A közmunka- és közlekedési miniszter azon leiratára, melyben tudatja, hogy Székely J. kir. főmérnök nyugdíjaztatván, az építészeti hivatal vezetésével Buci József főmérnök bízott meg, az állandó választmányának főjegyző által előadott véleménye alapján Székely János kir. főmérnök hosszas és a megye érdekében tett hasznos működéséért jegyzőkönyvi elismerés szavaztatott meg, mit Gyarmathy Miklós alispán lelkes szavakkal indokolt, majd Buci főmérnököt, a bizottság tagjai éljenzése között üdvözölte, ki, ezen üdvözlőlet megfogadottan megköszönvén, csak addig kért támogatást, míg a megye érdekében fog működni. Buci főmérnök nyilatkozta a legjobb benyomást tette. Majd soron kívül tárgyalás alá vétetett a megye 8 járásra leendő beosztása iránti javaslat s a tisztviselők fizetésének megállapítása. A tárgyalás megkezdése előtt Gyarmathy alispán a maga és az összes tisztviselők nevében kijelentette, hogy a megyei tisztviselők sem a tanácskozásban, sem a határozat hozatalában részt venni nem fognak s egyuttal hagyván helyét, a többi tisztviselőkkel együtt a termet elhagyta, egyedül a jegyző maradtak helyt. A tisztügyi szék ez időre Déák Albert h. tisztügyi ügyész helyettesítette. Ezután megállapított a megye beosztása 8 szbirói járásra, Gyula, B-Hunyad, Hidalmás, Türe, Kolozsvár, Mocs, M-Örményes és Teke központokkal. Majd megállapított a tisztikar létszáma s ezután megállapított az államjavadalmazás beosztása. A 62,100 frtot tevő államjavadalmazásból 6244 frt, dologi kiadásokra fordítottatni határozottat s a fennmaradó 55,956 frt a tisztviselők fizetésére fordítottatni határozottat a következő arány szerint: alispán 2400, főjegyző 1800, I. alj. 1100, II-ik 1000, III. 900, árvsz. eln. 1300, árvsz. ülnök 1100, árvsz. jegyző 900, főorvos 900, tishti ügyész 900, pénztárnok 1200, ellenőr 900, számvevő 900, alszámvevő 800, levéltárnok 900, iktató, kiadó, árvsz. irattárnok 700—700 forint, központi inok 560 frt, szolgabíró 1300 frt, segéd szolgabíró 800, szbirói inok 450, közig. gyakornok 360 frt, járási orvos 500, állatorvos 500 és 400. E megállapítás után a szervezési szabályrendelet egész terjedelmében módosítás alá kerülén, a módosítási javaslat egész terjedelmében elfogadtatott. Az ülés 1 órakor ért véget. Holnap folytatva lesz. —(b.)

*** Szathmári Ákost,** nagybecskereki gymnasiumi tanárt, a ref. egyházkerületi közgyűlés, mint az mai számunk tudósításának élén olvasható, a helyi ref. főtanoda tanárának választotta. Szathmári városunk szülötte, s kitünő szakképzettségéről széles körben ismeretes. Egy külföldön is méltányoló elismeréssel fogadott munkája is jelent meg, nemrég „Spectralanalysis” czimen. Múltán gratulálhatunk ugy a főtanodának a választás által nyert kitünő tanerőért, mint az új tanárnak a kitüntetéséért.

*** Vidéki takarékpénztár.** Nyárad-Szere-d-áról írják lapunknak, hogy ott takarékpénztár felállítását tervezik. Ez érdekében e hó 30-ra értekezletet hívatott össze, melynek feladata lesz az alakulás előkészületeit megállapítani, s ezek végrehajtására egy bizottságot kiküldeni. Életrévaló terv, melynek sikeres keresztülvitele könnyen hozzáférhető, olcsó hitelforrást fog nyitni az egész környék birtokosságának. Jó eredményt kívánunk a kezdeményező hasznos fáradozásához!

*** Maros-Vásárhelyről** írják lapunknak e hó 17-ről: Bukovinai vendégeink reggel 8 órakor utaztak el városunkból. A város-

végéig a tanács, rendezőbizottság és székelők társulatának képvisellete kísérte ki a hállakodó székelő atyafiakat, kik Csapó-Radnóthra ebédre, Maros-Ludasra vacsorára igyekeznek megérkezni. — Heti vásárunk élénk látogatásnak örvendett. Különösen a törökbúzákat szedték 6 frt 25—30 kr. — Időjárásunk megint esőre fordult. A gazdaközönség aggódik a munkafennakadás miatt.

*** Árviz Kézdi-Vásárhelyen.** Kelemen pünkösdi napra virradott Kézdi-Vásárhely Kanta-részi lakossága, mint a „Sz. N.”-ben olvassuk. A 12-én délután megeredett és másnap reggel tartó szakadatlan eső miatt ismét megdagadt a Torja pataka s olyan áradást okozott, minőt e városrészt még nem tapasztalt. Ha egy pár hüvelyknyi magasságra áradt volna a víz, a kantai róm. kath. templomba is behatolt volna. Az ugynevezett Út-ut teljesen tönkre tette; a közlekedés e miatt ezen vonalon lehetetlenné vált; 6—800 hold területű szántó és kaszáló egészen víz alatt áll. Ezekre menő kár ismételt és hangosan követeli ezen patak szabályozását, de a városi tanács még ilyen komolyan intő jelek után sem hajlandó a kezdeményezés üdvös szerepére, hanem tétlenül nézi az elemek rombolását.

*** Az ojtó-uti inségi munkánál** a múlt héten már hétszázötvennégy egyen volt alkalmazva, kik 1600 méter hosszúságban végeztek nyers földmunkát. A szerszámkészletet ismételtén szaporítani kellett és kilátás van arra, hogy a munkások száma pükösd után még növekedni fog, ha a múlt hetihez hasonlóan kedvező lesz az időjárás.

*** Nagyvárad cigányzenekar** fog ma este az „Újvilág” helyiségeiben játszani. Ez Pócsi Laczi Előpatakra utazó zenekara. E miatt a Felbinger Károlin búvészeti mutatóványai melyek, tegnapi lapunk hirdetési rovata szerint, ma voltak megtartandók, már elmaradnak s vasárnap este 8 órákor a Stadler-kertben fognak megtartatni.

*** A magyar nyelv és az osztrák-magyar bank.** Székesfehérvár városa panaszt emelt a belügyminiszternél, hogy az osztrák-magyar bank jelzálogkötvényeit német szövegűek. A belügyminiszter most visszaírt, hogy, noha a jelzett bank magyar szövegű kötvények használatára nincs kötelezve, mindazonáltal az általános óhajnak eleget akarván tenni, a pénzügyminiszter közbejárása után, a bank főtanácsosa azon ígéretet tette, hogy ezután magyar-német szövegű jelzálogkötvényeket is használatba fog venni. A német szöveg nem mellőzhető, tekintettel a bank személyzetére, úgy azon körülményre, hogy per esetén az a bécsi cs. kir. törvényszéknél indítatik meg, végül azon körülményre, hogy vitás esetekben a német szöveg az irányadó.

*** Az első vallomás Spanga ellen.** A budavári rablógyilkosság ügyében elfogottak egyike, Jávör János, mint a „N. P. Journal” jelenti, beismerte, hogy a kést, mely mint corpus delicti a vizsgáló bírónál van, Spanga Pál megbízásából vette meg, még pedig Tamedly kecskeméti-utcai vaskereskedőnél. Jávör továbbá fontos felvilágosításokat adott volna a vasgyűrűkről és kapcsokról, melyekkel a kötél oda volt erősítve a Mailáth-palota erkélyéhez. Ezeket a tárgyakat is ő szerezte be. A kötelet illetőleg bizonyítékok vannak már Spanga ellen. A vizsgálat jelenleg a vádlottak előéletére vonatkozó adatokat gyűjti.

*** Örömeiben megőrült.** A harmadik hazatelepítő csángó-csoportban volt egy Mákszem Antal nevű csángó is, kinek megindító sorsát a Szeg. Napló a következőképen beszéli el: Mákszem Antalt, ki 38—40 éves lehet, mindegyikük józanészű embernek ismerte Józseffalván, de arra valamennyien emlékeznek, hogy ő rajongott leginkább a faluban a Magyarországra költözésért. Már a második csoporttal el akart költözni, de anyagi körülményei még akkor lekötötték. Mikor most utra keltek, ő volt az, a ki legjobban ujjongott örömeiben s nagy öröme a haza háttárából — öntudatlan, folytonosan tartó nevetésbe ment át. Eleinte nem tűnt fel senkinek értelmetlen beszéde, csak mikor látták, hogy Mákszem az uton erdőnek, mezőnek kalapjával integet s üdvözlőül nagyokat kiált, vették észre, hogy meg van zavarodva. Voltak, a kik meg is siratták, mikor a fűzfárdőt kaczkva üdvözölte s az elszálló madárral szóba állt, kalapját folytonosan a levegőben lobogtatván. „Isten éltesse a magyart!” „Isten áldja a magyar testvéreket!” hangzott kiáltása az egész uton a szegény örültnek. Eleinte csak meg voltak vele elégedve, mert szelíd volt, de Szentés alatt hirtelen vadabb lett s verekedni kezdett. Majd ismét lecsendesült és nyugodt volt egészen Szegedig, mikor is a hajón egyszerre újra dühöngni kezdett. A szegény örültet föltűnés nélkül kórházba szállították.

*** Névmagyarosítási statisztika.** Az 1882-diki egész évben 1065 névváltozást en-

gedélyezett a m. kir. belügyminiszterium. Ezek közt eredeti névre volt 784 német, 197 szláv és 84 egyéb nevű kérvényező. Ezek családtagjaikkal együtt 2103 személyt tesznek ki s így átlag 2 személy esik egy névmagyarosítási kérvényre. Magyarországon született, de külföldön tartózkodó volt kérvényező 15 külföldi születésű, de itt meghonosodott volt 39 kérvényező. Vallás szerint legtöbb izraelita volt, t. i. 560, utána róm. kath. 410, ágostai hitvallású evangelista 56, helvét hitvallású evangelista 19, görög katolika 18 és görög keleti 2. Foglalkozás szerint pedig az ugynevezett intelligencia van legjobban képviselve, azután a kereskedői és iparos osztály, kisebb számban a közbirtokosság, míg az ugynevezett népből alig egynehány. Volt pedig a kérvényezők közt: állami, megyei és városi tisztviselő 196, társasági és magán 84, pap, tanár, tanító 93, tanuló 75, katoná 33, orvos 29, ügyvéd 13, mérnök 6, művész 7, hírlapíró 5, gyógyszerész 12, önálló kereskedő 89, kereskedő-segéd 69, önálló iparos 89, iparos-segéd 46, birtokos 32, napszámos 3, ismeretlen foglalkozású volt 184. Az utóbbiaknak kinyomozása a hatóságok teendője volna, de hát találkozik olyan is, a ki ezt tenni elmulasztja s innen aztán a sok ismeretlen foglalkozású.

*** A fürdőidény.** F. é. május hó 15-től szeptember végeig a m. kir. államvasútak, valamint a kassa-oderbergi és magyar-éjszakkaleti vasút nagyobb állomásairól Szilácsra, Parádára, Vichnyére, Szklénóra, Kácsfürdőre, Stubnyafürdőre, Ajnácskőre, Sőregre, Előpatakra, Bázánára, Tusnádra, Borszékra, Korytniczára, Tátrafüredre, Új-Tátrafüredre, Alsó-Tátrafüredre, Poprádra, Gánócra, Lublóra, Lucsivára, Bártfára, Csorbára, Feketehegyre, Lukczyra, Szobránczra, Vinkre, Szolyva-Hársfalvára, Ránk-Herlelna, Balatonfüredre, Zaisona, Bikszádra és Rozsnyóra szóló 33 $\frac{1}{3}$ %-al mérsékelte s két havi érvényességi tartalommal bíró fürdőmenet-térít jegyek fognak kiadni. A jegykiadási állomások jegyzéke, a jegyek árai és az ide való határozmányok a már kiadott falragasz-alaku hirdetményekben foglaltak.

*** A fővárosi pékek strikeja** szűnőfélben van, mert a mesterek közül többen hajlandóknak nyilatkoztak a legények által tett követeléseket részben teljesíteni, sőt egyesek ezt már eddigé is megtették. A sütőipartársulat tegnap délután tartott választmányi üléséből a következő felhívást intézte a főváros összes sütőmestereihez: A budapesti sütőipartársulat alóirott elnöke, tekintettel a beállott abnormis munkaviszonyokra, kikötödni az összes, a budapesti sütőipartársulaton kívül álló fővárosi sütődék tulajdonosait is, szombaton, f. hó 19-én, délután 3 és fél órákor a Mátyás királyhoz címzett ház (kerépesi út 19. sz.) termében tartandó értekezletre meghívni. Napirend: a strike-ügy és az üzletszabályzat. Budapest, máj. 17. 1883. Matheidesz István, a budapesti sütőipartársulat elnöke. — A strikeoló legények nagy része még most is a rákospalotai erdőben tanúzik, hol a legcsendesebben viselik magukat.

*** Boszorkány-pör.** A Nagyváradon megjelenő „Szabadság” írja: A járásbíró előtt egyik szomszéd községben bepanaszolt egy atyafi egy öreg asszonyt a községi bírónál azért, hogy elfogta a tehene tejét. A bíró kimondotta a végrehajthatlan határozatot, hogy t. i., a vén asszony köteles visszadni az elfogott tejet a tehénnek, különben fizet 3 frtot. Az öreg asszony becsületsértési pörbe keverte a jámbor atyafit a járásbíró előtt, azonban kérelmével elutasították, mivel az, ha valakit boszorkánynak neveznek, nem becsületsértés. Most már a panaszkodó atyafinak a fejből még a pópa sem veri ki azt a hitet, hogy az öreg asszony csakugyan boszorkány, mert a járásbíró nem adott neki igazságot.

*** Ir-hír** mindennap van a lapokban. A féniek mindennap beszélgetnek magukról. Tegnapelőtt is Dublinban gyűlést tartott az ir nemzeti liga. Parnell távollétében Biggar foglalta el az elnöki széket. Többen a pápának az írországi püspökhöz intézett levelét vitatták. Biggar kijelentette, hogy mély tisztelettel kell fogadni a pápa szavait, azonban az ir pártnak világosan kell kifejezésre juttatnia nézetét. Mayne kifejté, hogy a nemzeti párt, miként O'Connell is tevő, vallási ügyekben fog ugyan Rómától tanácsot kérni, de nem politikai ügyekben. A pápa a katolikus egyház feje, Parnell pedig feje a politikai egyháznak; az ir nép Parnell követi, míg Írország függetlenségét kívívja. Hogy gyűlés után „ülés” jöjjön, egy füst alatt azt is megemlítették, hogy Balinában (Mayo grófság) tegnapelőtt hat egyén fogatott el, kik azzal vádoltnak, hogy múlt évben a földbirtokosok meggyilkolását célzáló összeesküvésben részt vettek. Az elfogatott lakásain fegyverek, revolverek és pokolgépek találtak.

*** Fogat fogért, szemet szemért.** Ez a féniek programja. Most is az ir-ame-

rikai újságok, engesztelésül a phönix-parki gyilkosok perében elítélt Brady kivégeztetéseért, magasrangú angol hivatalnokok meggyilkolását kívánják s elég érthetően célozgatnak arra, hogy jó volna Lorne márkit, Kanada kormányzóját és az angol királynő vejét is felfüggesztés alá vonni az áldozatok listájára.

*** Perelő pápai örökösök.** IX. Pius örökösai, tudvalevőleg, pert folytatnak az olasz kormány ellen azon célból, hogy a garancia-törvény értelmében megkapják a pápának uralodása utolsó öt éve alatti — IX. Pius által soha igénybe nem vett — dotációját. Mintegy tizenhét millió franknyi összeg forog szóban. Az első bíróság előtt az örökösök ellen dőlt el a per; a felebbezési bíróság a legközelebbi napokban tárgyalja a pert. Eldöntése azonban alig lehet kétséges, mert IX. Pius csak úgy, mint a mostani pápa, mindig visszautasította a dotációt.

*** Tűz az amsterdami kiállításban.** Az amsterdami kiállítás német osztálya nagy veszélyben forgott e hó 12-én. Az exotikus növények pavillonjában, melyet erősen fűtenek, vigyázatlanságból a kárpit egy része meggyulladt. Az ott állomásozó tüzoltók és francia munkások rövid idő alatt elfojtották a tüzet. A veszély annál nagyobb volt, mert a pavillon és a német osztály között levő kis térségen üres faládák voltak felhalmozva, a melyek könnyen meggyuladhattak volna.

*** Érdekes epizód**ot jelentenek Berlinből, az egészségügyi kiállítás helyiségeiben Vilmos császár által tett látogatásról. Karlsbad pavillonjában egy serleget mutattak be neki, melyet a fürdőben való 1863-ki tartózkodása alkalmával használt s a melyet a fürdőigazgatóság emlékül megőrzött. A császár e serleg megpillantásakor a következőket beszélte el akkori karlsbadi tartózkodásáról: „Egy éjjel azt álmodtam, hogy a gyógykútnál vagyok s egy férfi mérgezett serleget nyújt nekem át. Felébredvén, nevetnem kellett az álom fölött, mert a kútnál reggelint egy igen csinos leány nyújtá át nekem e serleget, a kiről bizonyosra vehettem, hogy nem tör életemre. E reggel a megszokott órában mentem a kúthoz és a leány helyett egy férfi szolgát találtam ott. Visszaemlékezvén az álomra, egy pillanatig meglehetősen kellemetlen érzés fogott el s haboztam, ha elfogadjam-e a serleget; de csakhamar leküzdtem a bizalmatlanságot s így szólék magamban: „A jó karlsbadiaknak csak nem lesznek gyilkos terveik.” Aztán rátekin-ték a jámbor emberre s a kedélyes környezet-re és egyhuzomban kiürítém a serleget. Természetesen nem történt meg, tehát később Karlsbad akkor nagy hasznomra volt.

*** Huszonhat órai beszédet tartott** Britt-Columbia állam törvényhozó testületében De Cosmos képviselő. A beszédet a nevezett képviselő a gyarmatosok érdekében mondotta, kiket a törvényhozó testület többsége egy ellenők irányuló törvényjavaslat elfogadása által meg akart fosztani bizonyos földterülettől. A javaslat csak úgy vándorolt törvénynyé, ha másnap délig szentesítették. Ezt megakadályozandó De Cosmos, a kisebbség részére, a gyarmatosok pártjára állott és délelőtti 10 órákor kezdvén el beszélni, egy folyóban beszélt másnap délig. Elérte célját, de ő maga teljesen kimerült. Kiszáradt ajka vérel volt borítva és ájultan rogyott össze.

*** Lázadás Bulgáriában.** Bulgáriában titkos forradalmi bizottság kiáltványát közzéteszik, amely a lázadásra izgatja a népet a zsarnok és kegyetlen kormány ellen. A kiáltvány többi között azt mondja, hogy a bolgár nép megérett már a szabadságra és megelégette a muszka igát. Ennél még a török uralom is jobb volt, mert nem volt oly kíméletlen. A proklamációt eddig 17 város tette magáévá.

*** Pof, rendjel és elfogatások.** A felpozott Apuchin kurator ugyanazzal a rendjellel tüntették ki, melyet az orosz belügyminiszter visel s azonfelül 25,000 rubelnyi fájdalom pénzt is adtak neki, a miért felpozották. A pétérvári pályaudvarban macskazenével fogadták Apuchint, minek következtében több tanuló letartóztatott. A legutóbb lezajlott diákzavargások miatt hat tanuló szülőhelyére tolancoztak. Az egyetemen tegnapelőtt hirdették ki az ítéletet. Az épület előtt s az udvaron tömérdek csendőrigyelt a rendre. A felolvasott ítélet 200 tanulóat illet; 34-et egy évre zártak ki, 83-at két évre, 8-at három évre, a többi megdorgálták s csak kettőt mentettek föl. Az ítélet rendkívül rossz hatást tett a városban. S mindez egy pofért!

*** Chili és Peru kibékölt.** Valparaisóból érkezett jelentés szerint Chili és Peru aláírták a békeszerződést, melynek értelmében Peru Tacna és Arica tartományokat tiz esztendőre Chilenek engedi át, mely idő leteltével népszavazás útján fog eldönteni, hogy e tartományok melyik országhoz csatlakozzanak. Az illető állam, mely a tartományokat megkapja, a másik állam részére kárpótlást fog fizetni. E békeszerződés hosszaháborúnak és kegyetlen vérengzéseknek vetett véget.

*** Dynamit helyett fűrészpör.** O'Donovan Rossát, a ki minap egy amerikai lapban mindenféle számításokat közölt az angolok levegőbe röpitéséhez szükséges robbantóanyagok mennyiségéről, valaki szépen lefőzte. A hírhedt „dynamitista” ugyanis a napokban a postáról kis ládát kapott, mely ott gyanút keltően nézett ki, hogy ő nem akarta kinyitni, még csak rá se mert nézni. Felszólította a levélhordót, hogy menjen el vele a tűzér-laktanyába; ott nagy óvatossággal kinyitották a ládát és találtak benne — fűrészpört.

*** Modern amazonok.** Konstantinápolyi hírek szerint a bitlisi kormányzó közlebről a kurd-nők létszámának statisztikai összeállítását rendelte el a rizani kerületben. A rizani gyöngéd nem képviselő azonban az ilyes népszámlás ellen nagy ellenszenvet látszottak tanusítani és elhatározták annak megállítását. Midőn a Kaimakam mindezek dacára, katonai fedezet alatt, megkezdte a kormányzói rendelet foganatosítását, 500 vérszomjas kurd-nővel találta magát szemben, kik őt, katonáival együtt derekasan elpüfölték s megszalasztották. A Kaimakam Biltisből katonai segílyt kért. —

*** Háromszor eltemetve.** Oranban nem rég egy Fouques nevű francia mészáros halt meg, a kiről a „Montallas” azt írja, hogy háromszor temették el. Először 1848-ban merült Fouques halálos álomba s halottnak véelve, koporsóba tették. Már a temetőbe vitték, mikor felébredt s a koporsó födelén addig dörömbözött, míg kiszabadították. Tizennyolc évvel később kolerába esett s akkor szintén már a leszögezett koporsóból vették ki. Mikor harmadszor hunyta le pillait, mindent elkövettek, hogy felélessék, de már ez egyszer csakugyan igazán meghalt.

Gyászrovat.

Alólirottak szomorúan tudatják, hogy Soósmezei özv. Vajda Mihályné, szül. J e n e y J ó z e f a életének 63-ik, özevességének 9-ik évében f. hó 15-én esti 10 órákor, több heti szenvedés után, agyszélhűdés következtében meghalt. Székely-Udvarhelyt, 1883. május 16. Béke poraira! Dr. Vajda Emil, az elhunynak bányos fia. Tamásy Adél, a bányos jegyese, és ennek résztvevő szülői: Tamásy Sándor, Kolozsvár város tisztii ügyésze, Buczy Adél, s leányuk Erzs. Soósmezei Vajda László, nyugalmazott min. titkár.

Bereczki Fehér János, a Székelyföld közéletének egyik lelkes bajnoka, f. hó 14-én Bereczkben meghalt. Alig volt Háromszék megyében munkásság és a közügyért lelkesültebb férfi e század első felében nálánál. Nemcsak reorganizálni törekedett Bereczk város gazdasági és erkölcsi értelemben, hanem mindvégig tevékeny részese volt a törvényhozásnak is. Nem kis szolgálatokat tett a közügynek mint követ; már 1838 óta rendszeresen résztvevett az ülésszakokban. Az unió kikiáltásakor is képviselte a taxális Bereczket. A szabadságharc folyama alatt tanusított hazafias magaviselete miatt későbbben N.-Szebenben volt letartóztatva, honnan hazakerülvén, tanácsaival szolgálta polgártársai érdekeit, a nélkül, hogy a felajánlott fényes helyzetet, mely hazafiságával ellenkezett, elfogadta volna. Utóljára, az alkotmány visszaállításának korszakában, az 1866—1868. országgyűlési ciklusra választotta meg hálás városa követ-jévé. Ő a Nyári Pál elnöke alatt a „megyék, városok és községek rendezésére kiküldött választmányoknak” volt tevékeny tagja. Utolsó beszámoló beszéde a bizottsági jegyzőkönyvbe van iktatva. A sok küzdelmet átélt férfi végre testileg megtörve vonult nyugalomba; emléket azonban őrizni fogja a hálás székely nemzedék, mely nálánál soha sem talált méltóbbat, ki a „patres”-ek között helyet foglal-hasson. Béke poraira!

A vilnai hóhér.

(Vége.)

Midőn az egyik orosz hivatalnok nem volt hajlandó egy ily „pan”-nak öltözött kézművessel baráti poharat inni, a helytartó Varsóból azonnal kintasította.

Különben Berg sem volt szerencsés báljaival s hasonló intézkedéseivel. Az ünnep-lyek rendezésével azt akarta bebizonyítani, hogy a nyugtalanságoknak vége szakadt, azonban maga a császár is 1867-ben Párisból való visszautaztában egy varsói bálon meggyőződött arról, hogy a Berg által oly fönnn hirdetett barátság az oroszok és lengyelek közt csak a kormányzó képzeletében él.

Midőn Berg később az Emsből érkező csárt egy táncszalagossal akarta meglepni s ezen kívül a Jeruzsálem-utcán diadalívet állíttatott fel, a császár e tiszteletadásokat mellőzni kívánta. Nevezetesen a lengyel előkelőség, mint az később köztudomásra jutott, eltávozt a fővárosból, hogy a komédiát kikerülje.

Egy Berg által rendezett lakoma alkalmával, melyre mindkét nemzetiségből többen voltak hivatalosak, nagy botrányt idézett elő

az a körülmény, hogy Patkul orosz főhadsegéd az asztalnál egy egészen rang nélküli lengyel mellé jutott. Midőn Patkul ezt észrevéve, így szólt Berg hadsegédéhez, ki a helyeket kiosztotta:

— Jelentse ön a helytartónak, hogy önnök nincs fogalma az előkelőségről. Mikép tül-tethet alább a csár névnapján egy főhadsegédet, mint ezeket a lengyel majmokat.

Ugyanakkor Cserkaszkij herceg a felindult Patkulnak a belga konzult, egy Leizer nevű zsidót, ki gazdasági szerekkel kereskedett, akarta bemutatni. Patkul a bemutatást e szavakkal utasította vissza:

— Ne fájadjon a herceg, már volt szerencsém nála fazekakat vásárolni.

Karlov továbbá leír egy találkozást Berg és Muravjev, e két halálos ellenség közt. A találkozás a diktátor székhelyén, Vilnában ment végbe.

A csár a vilnai csapatszemlékre magához vette Berget. Elutazása után a kaján, bulldogg-pofájú Muravjev azt a tréfát tette, hogy a hosszú, szikár Berget reggelire hívta meg, melyen Karlov is jelen volt. A két ellenség közt ily beszélgetés fejlődött ki:

— És így, gróf — mondá Muravjev — bennünket öregeket mégis csak elő kellett hívni, kik már Borodinónál is együtt harcoltunk.

— Igen, igen, — felelé Berg, csak az a kár, hogy az augusztóvi kormányzás a csár parancsára ismét a lengyel királysághoz lesz csatolva. Az ön tartományában minden rendben van, nekem azonban új kerületi főnököket kell kineveznem s szerveznem csapásokat.

— Önnél is olyképp fog menni a dolog, a mint kell. Kevés munkája lesz, mert én már megtisztítottam a „pan“-októl s csak körülbelül 5 vagy 6 azoknak a száma, a kikkel még számolni kell.

— És hogyan áll ön a papsággal szemben? — kérdé Berg.

Muravjev nagyon jól tudta, hogy S. augusztóvi püspök Szeiniken Bergnek még az egyetemi évekről barátja, s vele levelezésben áll. A kérdésre tehát így felelt:

— Nos, a papság is csöndes. A fiatalabb papokat, kik szerelmesek a lengyel nyelven tartott prédikációkba, páronként tettem félre s így csak az öregek maradtak meg irgalmul, azonban még ezekben sem lehet teljesen bízni. Az augusztóvi kormányzásban csak egy alapos gazember létezik még s ez a szeinei püspök. Hallja csak, mily esnyt követett el a napokban. Irt nekem és engedelmet kér a Vilnába való jövetelre, hogy a császárnak legmélyebb hódolatát kifejezhesse. Saját levelének hátára irtam e néhány szót s elküldtem neki: Maradj Szeiniben, addig épségben maradnak csontjaid.

Képzeltető, mily hangulatot keltett Bergben az ily beszéd legjobb barátjáról. A mulatozás ily módon folyt tovább.

Berg házigazdáját viszont Varsóba hívta s ígéretet tőn, hogy ott francia színészekkel fogja mulattatni. Muravjev erre dörmögve azt felelte, hogy jobb volna, ha orosz művészeket hívna Varsóba, még akkor is, ha többbe kerülne, a helyett, hogy a lengyeleket francziákkal mulattatná.

Ily módon kellett Bergnek egymás után a keserű lapdacsokat elnyelnie. Mindez pedig a legnagyobb szeretetreméltósággal, gyakori ölelések s testvéri csókok közt folyt le.

Noha Berg Muravjevet úgy tekinté, mint oly embert, a ki minden tekintetben alatta áll, mégis sokkal több diplomáciai érzéke volt, semhogy viszálykodásba elegyedett volna a harapós diktátorral.

Berg gyűlölte Muravjevben a durva ázsiai barbár jeleget s képesnek tartotta mindenre.

Muravjev nem volt ugyan kitűnő adminisztratív tehetség, de „megnyugtató“ az elődei által mindenestre óriási zűrzavarban hagyott tartományt a saját módja szerint, azaz hallatlan barbarizmussal, de alaposan. Eljárása hasonló volt ahhoz, a mit a néhai Eisenbart orvos mondott:

— A gyermeknek nyakszirtjét eltörtem s az anya, szerencséjére, meghalt.

Ha Muravjev halálát illetet irt alá, különös előszeretettel s gondallal irta le e szót: „akasztani“, vagy „agyonlőni.“ A kivégzéseket egymásba számítva, három napra egy esett. Kegyelmet soha senki sem kapott.

Az isorai lelkész a forradalmi Rzonid kiáltványának felolvasása miatt halálra íteltetett. Muravjev az ítéletet megerősíté. A boldogtalanért senki sem merészt könyörögni.

Semasko József, vilnai püspök, ki hírségeért nemcsak a kormány, hanem Muravjev előtt is tiszteletben állt, intézett kérelmet a kerlelhetetlenhez, hogy enyhítse az ítélet szigorúságát.

Muravjev durva hangon kiáltott az egyházi férfi felé:

— Semmi kimélet a papok iránt, legkevesbbé pedig irántatok! A keresztényi engedelmesség példányképeül kellene szolgálnotok s éppen ti vagytok a lázadók. Semmi szelidítés, semmi kimélet! — végzé rendkívül indulatosan.

— Ne kiáltozzon ön, Nikolajevics Mihály, — válaszolá a püspök, én senkitől sem félek, csak attól, a ki ott fenn lakozik!

Muravjev erre kissé nyugodtabb lett s kis idő múlva megváltozott hangon mondá:

— Különös, több, mint 60 évet éltem már s ott fenn soha semmit nem láttam. Táán te láttad őt?

Semasko felindulva válaszolt:

— Ha a beszélgetés ily fordulatot vesz, úgy nekem hallgatnom kell.

A püspök e szavak után vevé fővegét s eltávozott. Isora lelkésze a következő napon agyonlővetett.

A Muravjev és a nyugoti civilizáció közti ellentét leginkább kitűnik Muravjevnek Szuorovhoz való viszonyából.

Szuorov herceg annyira gyűlölte Muravjevet, hogy senkit sem akart felfogadni olyat, a ki egykor Muravjev szolgálatában állt. Ime egy példa.

Jevreinov, Gedovnak előbbi rendőrfőnöke, az 1864-ik év folyamán Pétervárra ment, hogy új állás után nézzen s Szuorovhoz folyamodott.

— Hol szolgált ön? — kérdé Szuorov.

— Muravjev alatt, — volt a felelet.

— Azoknak, válaszolá Szuorov hangosan a körülállók hallatára, — kik Muravjevvel együtt szolgáltak, nálam nincs mit keresniük. Ha mindketten, Muravjev és én, elköltöznénk e földről s akár a paradicsomba, akár a poklokra jutnánk, inkább kérném osztályrészemről a poklot, semhogy Muravjevvel egy és ugyanazon helyre kerüljék.

Muravjev harca az ázsiai vadság harca volt az európai civilizáció ellen. A Muravjev elkeseredett ellenségei a poshadt nyugatnak. Ellenlábasi Valujev, Szuorov, Miljutin, Dolgorukov, a kik a nyugati izlésnek hódolnak, szemben a tatárizmussal.

Ebből a szempontból tekintve, Muravjev személye még más jelentésménnyel is látszik birni, mint midőn csupán a diktátorról s a vilnai hóhérről emlékezzünk meg.

Az orosz nép tarka keveréke az európaiak és ázsiai elemeknek, Muravjevben testesül meg a mongol vér, mely az oroszok ereiben is buzog.

E szörnyetegnek borzalmas tettei azonban nagyon alkalmasak arra, hogy a szláv világnak jövődő sorsát szemünk elé helyezzék, a sorsot, mely reá a mongol kancsuka alatt várakozik.

Idegének névsora

(Május 18-án)

Nemzetis-zállóda.

Reich Samu utazó Bécs. Steiner Ferenc tanár Szászváros. Nagy Lajos tanár N.-Enyed. Dézi Gyula ref. lelkész Gyula.

Hungaria-s-zállóda.

Stern Ede keresk. Bécs. Neiri Alajos keresk. Bécs. Grünhut C. keresk. Bécs. Welcher József építész Soborsin.

Biasini-s-zállóda.

Dr. Agyagási Károly orvos Ny.-Szereda. Berki Lajos Abrudbánya. Gyarmathi Mihály Középlak. Dr. Máthé Dénes B.-Hunyad. Tóth István mézáros Torda. Zeitler József keresk. Deés. Pap István ref. lelkész és neje Magyar-Berkesz. Gombos Mihály orvos. Császár Miklós birt. Hidalmás. Véer Farkas birt. Bihar. Zakariás Dániel lelkész Brád. Halasi Kálmán erdőmérnök Bpest. Matskási birt. Egeres.

Pannonia-szállóda.

Dáné Mózes ref. lelkész A.-Sófalva. Györke János Sófalva. Páll B. gazdatiszt Zelez. (Barsmege). Deési Farkas kir. ítélőtáblai bíró M.-Vásárhely. Magyarosi Ferenc ev. ref. esperes. Nagy Sándor. Dr. Kovács Ödön Enyed. Ignác Károly ev. ref. lelkész B.-Hunyad. Hegedűs Lajos ev. ref. esperes. Barabás József képviselő. Szilágyi Gyula tanár N.-Enyed. Váro Ferenc tanár N.-Enyed. Miller János keresk. Beszterce. Ifj. br. Kemény György birt. Sámsond. Fekete Sándor birt. Szamosfalva.

CSARNOK.

Egy turco fogai.

Beszély.

Musset Páltól.

Francziából: Bárány Farkas.

(Folytatás.)

Ezredjében Fressermann Farkast szép embernek tartották. Mintegy harmincz éves volt, széles arczal, fehér bőrral, szöke hajjal, kipödrött bajusszal, világos kék szemekkel, hideg tekintettel, s erős testalkattal birt. Felső ajka kissé vastag, nyelve nehézkes, miért is lassan beszélni volt kénytelen. Közepes magasságu termete, jól beszorítva az egyen ruhába, kissé magasán álló vállai és rövid nyaka daczára szépnak volt mondható. Lábszárai kemények, s lábai hosszúak voltak, de azért mégis könnyedén lejtette a keringőt. Mind ezen előnyök azonban egy kellemetlen körülmény által megrontottak. Ugyanis Fressermann nagyon rossz fogakkal birt, s ezért

gyakran kiállhatatlan ideg-fájdalmakban szenvedett, de ez legkevésbé sem gátolá őt, szolgálatát mindég dicséretre méltó pontossággal végezni. Both kis városában, egy meglehetősen vagyonos családtól származott, de egy göggel telte aristocratai között, czimmet nem birva, az őrnagy mindég s mindenkinek a legnagyobb vigyázattal adta meg czimét; több alázatossággal beszélt egy grófhöz, mint egy báróhoz, alázatos és szolgálatkés feljebbvalói iránt, udvarias a vele egy rangban levőkkel, büszke és durva alattvalóival szemben, a mint az egy jó némethez illik. Különben okos, munkás, jó zenész, egy szóval ügyes ember. Jó emlékező tehetséggel birva, mindég egész halma-zát hordta a fejében a különböző tudományoknak és ismereteknek, melyek közül sok volt hasznos, sok pedig értéknélküli.

Addig tanulmányozta a hazájában oly nagy számmal levő magyarázókat, hogy gyakran elfeledé a szövegek eredeti értelmét. Hegel szépirodalmi tanfolyamából megtanulta a szép szabályait, de egy festménnyel szemközt állva, nem tudta megmondani, ha az vajjon jó-e vagy rossz. Költészet iránt meglehetősen érzékel birt. Szemei könnyel teltek meg, midőn Schubertől egy „Lind“-et danolt, de egy sebesült, vagy haldokló láttára érzéketlen maradt, mint Augustus császár. Senki sem volt képes a logica szabályai alapján egy ferde állítást jobban megvédeni, mint ő. De mind ezen szerencsés adományok daczára, melyekkel őt a jó szellem születése órájában megáldotta, egy rossz tündér legutoljára jöve, mind ezt megrontá s így szólt: „mindezek daczára nem fogol tetszeni.“ És így történt; egyszer a gazdag Furthi gyáros leányának kezdet udvarolni, Emilia kisasszony azonban szépeleseit kétkedve s mondhatni gunyos mosollyal fogadta. Hat hóval a háboru kitörése előtt, december 24-dikén, a gyároshoz két karácsonfa volt felállítva, az egyik a gyerekek, a másik pedig a felnőttek számára. Emilia kisasszony ravaszságból a számokat úgy helyezte el, hogy Fressermann annak egy fog kefe jutott. Ezen gyengeségére való kevésbbé kegyeletes célzás sérté az őrnagyot. Elhatározá magában, hogy a fiatal leány kemény szívű s felhagyott az udvarlással.

Nem szükség, azt hiszem, fejtegetnünk azon különbséget a hasonlatosságban, mely Fressermann őrnagy és a szegény turco közt volt, ki augusztus 3-dikán este egy deszkán pár métföldnyire tőle aludt. Annyi bizonyos, hogy a természet e két egyént nem teremtette arra, hogy egymásba olvadjanak, s ha valaki júniusban azt mondogta volna, hogy e két egyént kevesebb idő múlva megverekszik egymással, senki sem hitte volna. Augusztus 3-dikén a Lanter folyó balpartján az ágyu megdőrdült. Rögtön rá egy élénk sor-tűz jelenté, hogy a bajorkor megkísérték Wissembourgot ostromát. Tűzelésük lassanként csillapult, s nem sokára azon hír érkezett, hogy a 74 dik serezed érelyesen küzdve, visszaverte őket. Ez idő alatt a turcok, az indóházból elvérvén mindazt, mit egy erődtényre felhasználni lehetett, megerősíték álláspontjukat. Nemsokára a távolban egy nagy tömött fekete vonalat vettek észre, mely lassan közeledett feléjük. A tűzérés parancsnoka figyelemmel kísért ezen, mint egy növekvő dagályt. Midőn lőtávolban voltak, tüzet vezényelt. A gyűtős fogverek rögtön választ adtak, s a zaj és lármá szünet nélkül kereszteződött. A poroszok lövése rendszeresség és gépies pontosság által tűnt ki. Minden tüzeles, mint egy golyóháló, ugyanazon magasságból rombolá szét a vasuti készletekből alkotott védfalat s az indóház ablakait. Egy-egy megsebzett katona már ott fetrengett pajtásai lábainál. A nagy zaj között Aubert hadnagy figyelemmel szemlélte a porosz gyalogság pontos mozdulatait, s Ali felé fordulva szólt:

— Nézd csak mily, szép rendben haladnak előre, ez igazán gyönyörű látvány.

— Szépnek elég szép, felelt a turco; és egyszerre is lönek, de nem tudnak jól céllozni. Ali már a tizedik töltésnél van s megölt kilencz embert, még pedig négy közlegényt s öt tisztet.

— Honnan tudod azt oly pontossággal, hisz a tiszték be vannak vegyülve a legény-ség közé.

— Igen, de nincsen fegyverök, s látom ajkuk mozdulatán, hogy parancsokat osztogatnak.

— Meg kell adni, hogy jó szemeid vannak.

— Meg hiszem azt, Ali tisztán lát, nap-pal úgy, mint éjjel.

A turco mialatt a tizedik töltényt elővette, fehér fogait láttatta. A fekete tömeg azonban mind közelebb jött. Az ők részükről a lövések egyenlő időközönként s tökéletes pontossággal történtek, míg ellenben a másik oldalról a tüzelés szakadatlanul folyt. A teljes önkényre bízott tüzelés volt ez, minden szabályosság nélkül, de a melyből minden golyó talált. Gyakorlott fül kivehette volna ezen roppant rendtelenségben a tartós akaraterőt s az ellentállás elkeseredettségét. Aubert hadnagy bal-vállán egy golyó által megsebesült, sok vért vesztve, kénytelen volt félrevonulni és leülni. Egy félóra múlva az indóház a támadók által megrohanatott. Ekkor megke-

dődött a szuronyokkai viaskodás s végre a borzasztó mészárlás. Az algiriai tüzérek a nagy tömegtől megrohanatva, az utolsó emberig ott veszték. Egy azonban még védte magát. Ali egy vasuti kocsi tetejére felmászva, elke-seredetten lött a tömeg közé, különösen ki-választva a tiszteket. Négy különböző irány-ba vette őt célba négy porosz katona; de ereklýje, mely oly hatással birt, mint a nap, a golyó általi haláltól megvédte őt. A négy golyó, a nélkül, hogy egy is találta volna, fü-le mellett repült el, Ali örömeiben ugrálni kezdett s vad kacajba tört. Fressermann őrnagy a vasuti kocsi mellett állva, a lépcsőre lépett s egy kardcsapással bal lábán megsebesíté a turcot. Ali dühtől tájékozva, mint egy megsebzett oroszán ordított s daczára mély vágásának, a tömeg közé leugrott; de azon pillanatban, midőn a földre érkezett, az őrnagy egy hatalmas csapást mért mellére s ő a kocsi alá gördült! hanyatfekve mozdulatlan maradt s mély sebéből a vér patakzott, nagy szemei nyitvák, felső ajka a foghas fe-lé húzódva, oly különös kifejezést adott arc-zának, mely a düh, kacaj és szörnyű halál-tusának vegyülékét hordta magán.

II.

Geisberg tetején a védelem nem volt sem kevésbbé makacs, sem pedig kevésbbé öldök-lő, mint Wissembourgan. A németek ötször annyian levén, mint a francziák, könnyen sikerülhetett legyőzni ezen maroknyi, de bátor csapatot. Délfelé beszüntették az ellentállást. A Douay hadteste visszavonult a chimbachi uton, maga után hagyva megölt tábornokát s 1500 emberét.

— Szomorú előjátéka volt ez egy még nagyobb csapásnak.

Pár órával később az indóház egészen más alakot öltött. A sebészek vezetése alatt a segédek egy csapat katonasággal megkezd-ték a sebesültek és meghaltak kiválasztását. Az utóbbiakat egy kocsiara rakták, az elsőket pedig két osztályba sorozták; az egyikbe tet-ték azokat, kiket még meg lehetett menteni, a másikba pedig azokat, kiknek halálát min-den pillanatban várni lehetett. A turcokkal azonban nagyon röviden bántak, nem egyet dobtak fel olyat a halottas kocsiara, ki még lélezett. Az orvos segédeivel megpillantá a kocsi alatt elterült Ali testét. Megfogva lá-bánál, kihuzta, s melléje térdelve, közelről kezdé vizsgálni.

— „Ej, ej! ez a fiatal vadember mily erős életerővel bir. Még meleg. De mindannak daczára nem érzem verni ütérét. E véres hab, mely száján előtör, azt bizonyítja, hogy tü-dője már megszűnt működni. Mily borzasztó arcz! Az ember azt bihetné, hogy nagy fe-kete szemeivel még mindig szemlél bennün-keket, s hogy tör-hegységű fehér fogaival meg akar harapni. Tegyük a halottak közé, hisz úgy sem lehet rajta segíteni.“

Fressermann őrnagy, kendőjét a jobbar-czán tartva, épen az orvoshoz ért: „Kedves Basalinsom, borzasztólag szenvedek s félek, hogy holnapra zsábam lesz. Nem huzhatná-e ki mostan odvas fogamat?“

— „A legnagyobb örömmel“, felelt a se-bész. „Táskámban megvannak mindazon esz-közök, melyek egy ily műtéthez szükségeltet-nek. Különben is egy egyszerű fogó tökélete-sen elég. Engedje meg, hogy kissé megviz-sgáljam szája belsejét. Ezer menykő! ugyan rossz állapotban van. Többé, kevésbbé, majd-nem minden foga odvas. A helyett, hogy mindegyiket egyenként vesztite el, s ez pedig előbb-utóbb be fog következni, nem volna-e hajlandó azokat ezen afrikaiával felcserélni. Kövesse tanácsomat, ön el lehet készülve, hogy legalább tíz évig borzasztólag fog szenvedni ezekkel s annak az időnek eltelte után, nem leend egy foga sem. Végezzünk gyorsan a szenvedésekkel. Ime itt egy fiatal arab, ki nekünk a legszebb és legtökéletesebb fogsort szolgáltatja, ez a legpompásabb árucikk, s a mellett nem kerül semmibe. Csakis a háboru nyujthat ily nagyszerű zsákmányt. Én megsza-baditom önt rossz fogaitól, s helyébe teszem ezen turcot. Az egész nagyon egyszerű mű-tét, azon pillanatban, midőn egy fog el van távolítva, az ember egy hasonló fogat tesz az előbbinek helyére. Ez által a vér folyásnak nem lévén ideje kifejlődni, az összeforrás pár napi mérsékelt életmód és elővigyázat mellett, ha-mar létrejön. Az egygyökerű fogak, mint a milyenek a szem és metszők, felelek a siker-ért, az elől levő két gyökerű zápfogakkal ugyan-csak czélt érünk. A mi pedig a hátsó zápfog-akat illeti, melyek három, sőt négy gyökerűek, azokat tökéletesen mellőzni fogjuk. S azokhoz csak akkor nyulunk, ha fájdalmat fognak okoz-ni. Határozza el magát rögtön e műtétre, mi-vel Bedouinunknak még csak pár pillanatja van, s félek, hogy el találunk késni.“

— „Mennyi ideig tartand kinom?“ — kérdé az őrnagy.

— Körülbelül egy negyed órát. Tizen-nyolcz fogat kell kihuznom, s ugyanannyit helyre tennem, még pedig tizet fent, nyolczat alant, egy percz minden fogra, úgy hiszem, nem sok.“

„De ni, ni, ha nem csalódom, ezen tur-cot ismerem, magam öltem meg őt.“

„Azt ne bánja. Hogy fogait kivehessük, nincs szükségünk megegyezésére. Ma reggel megette velök utolsó darab kenyerét. Ha egyszer az árokba bedobtuk, kincse úgy is örökre elveszett. Önnek adva ezen kincset, megmentem azt az enyészettől, s a természet a művés erejének engedve, kedvezni fog e vállalatnak. Ne habozzon tovább, hanem foglaljon helyet itt e fatörzsön.“

„Mondja csak, biztosít ön engem arról, hogy nem fog nagyon megkínózni?“ — szólt az őrnagy. — „S vajjon nemcsak a vágy egy ily kísérletet tenni, ösztönzi önt ezen műtetre, önmagára felhasználni kísérlete tárgyát?“

— Őrnagy ur, felelt Basilius sértett büszkeséggel, én a király hadseregében vagyok, mint belgyógyász és sebész. Önön kívűl volt már elég más beteges is. Tanulmányaimat latin nyelven végeztem, s szép sikerrel gyakoroltam a vér átszivárgását egyik élő testből a másikba, ez egy egészen új, de igen fontos és tudományos felfedezés.

— Még egy szót orvos, mondja csak, nincs semmi, mitől tartanom, hogy egy ellenség fogait helyeztettem be foghúsamba? Tudja isten, akaratom ellenére is mindég Schlemihl Péter sorsa jut eszembe.

— Minő gondolat! Schlemihl Péter az árnyékát adá el az ördögnek. Ez hiba volt. Az árnyék különben is minden szilárd testnek szükséges kiegészítője. Ön pedig ellenkezőleg, rossz fogait adja az ördögnek. Ez a Bedouin az ön kezei közé került, ön megölte őt egy kardcsapással, mint annak ilyenkor a rendje, elveszi tőle fogait hadi zsákmány gyanánt, ebben semmi különöst sem látok ily háborus időben. Neki nincs joga panaszkodni. Rajta tehát! Üljön le ide!

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Még egyszer a marhahus-árulás.

Kolozsvár, május 16.

Múlt év decemberében a „Magyar Polgár“ közgazdasági rovatában „Kolozsvári

marhahus-árulás“ czimmel egy cikk jelent meg, mely a marhahusnak 48 krról 38 krra való leszállítását jelezte, és megjósolta előre, hogy a mint a versenyző felek visszavonulnak, a marhahus ára újból 48 krra fel fog emelkedni. A kolozsvári összetartó vagyonos mészáros-testülettel az új concurrens nem versenyezhetvén, visszavonultak, s a tért kizárólagos egyedárusággal a kolozsvári mészáros-társulat foglalta el. Előbb 44 krra, később 46 krra és május 6-ikától kezdve már 48 krra emelték fel a husárát, — tehát konstatáljuk most újból, hogy a verseny tartama alatt a husár 38 krra, s ma — a verseny megszűnte után — a husár 48 krra. És itt a figyelmes vizsgáló tanulságos eredményeket vonhat le ezen számokból. — Múlt év december havában a marhahus semmivel se volt drágább, mint most; az igaz, hogy 38 krral mérve, az egésznél tán igen kevés haszon mutatkozhatott, — de ha a cs. és kir. katonaságnak a marhahus elejét 38 kron (újbol ismétljük: egész husár kilóját) adhatják — vajjon miért ne lehetne csakugyan azon részeit a marhahusnak a nagy fogyasztó közönségnek bár 40—42 kron (szokott kimérési apadással) árulni?

Mégis igen szembeszökő árkülönbség 1 kilónál 10 kr s ezért szükséges a régi megszokott schlandrianból kibontakozni és a husrészeket osztályozni, a marha árát a hus minőségéhez mérten szabályozni, mert csak úgy lesz igazság abban, hogy 2 vagy 3 osztály állíttassék fel, az árak az osztályok szerint állapíttassanak meg, úgy, hogy a kevésbé vagyonos városi lakosok is, a magok szükségletét minden nagyobb megerőltetés nélkül beszerezhessék; ha kell a vagyonosabb fogyasztónak belpécenyé, felsár, vagy fartő, tessék azt drágábban fizetni, mint a másod- és harmadik osztályu húst.

Elmondottuk továbbá már említett cikkünkben azt is, hogy az egész tért újból a kolozsvári mészáros-társulat fogja elfoglalni, s hogy ők azon csorbát, melyet ily hivatlan betolakodók zárszámadásaiokon elég merészek voltak ejteni — újból kiköszörülnek. De, uraim, ne büntessék azért a nagy türelmű, szelid kolozsvári közönséget, hogy 2—3 idegen mészáros Kolozsvárt husát, húst nyitni merészkedett, s a husárak lejjebb szállításával, piacunkon tért

foglalni megkísérté. Hisz ugy is biztosíthatjuk, hogy ez egyhamarjában nem fog ismétlődni, s bajosan hisszük, hogy keserves tanulság után, most közelebbről újabb vállalkozók akadjanak aranyos üzletük megzavarására. Nekünk, kolozsvári fogasztóknak, végül is egyéb nem marad hátra, mint hogy hajoljunk meg a kényszerűség előtt, s várjuk el türelemmel azon időszakot, mikor az egyedáruságot élvező kolozsvári mészáros-társulat, saját ösztönét követve, valahára átlátja, hogy nem a nagyközönség van értök, hanem ők a nagyközönségért, és kell, hogy ennek méltányos ohaját, az osztályozás keresztültelével, saját érdeküket is szemlélve tartva, mielőbb teljesítsék. Biztosítjuk, hogy a közeliismerés se fog elmaradni a nagyközönség részéről.

K. B. D.

— A filloxera terjedésének megállítása végett az ország szőlői megvizsgálandók levén, a földmívelési miniszter valamennyi szőlőműveléssel bíró megye és város törvényhatóságához rendeletet küldött, melyben

1-ször utasítandóknak rendelte a községek előljáróságait, hogy június hó elejétől július végeig a község határában levő összes szőlőket egy közs. tanácsstag, a hegymester s egy értelmesebb szőlőtulajdonos kíséretében járják be s erről, valamint arról, találtattak-e beteges, gyanús szőlőtőkék, sárguló vagy sárga levélzettel, az illető szolgabírónak aug. 10-ig jelentést tegyenek.

2-ször. Ha a bejárás alkalmával a filloxera felismerésében jártas szakember oda nyilatkoznék, hogy a szőlőket a filloxera megfertőzte, erről a földmívelési miniszterium haladéktalanul távirati úton értesítendő.

3-ször. A szolgabíró köteles a bejárás megtörténte felett örködni s a beérkező jelentéseket összefoglalva, aug. 25-ig az alispánhoz beterjeszteni.

4-szer. A törvényhatóságok a szolgabírák e tárgyban jelentéseit a közigazgatási bizottságokkal közölni s legkésőbb sezept. 20-áig a miniszteriumhoz bemutatni tartoznak.

— Lóvásár, május 17. A mai heti lóvásárra felhajtott 514 drb ló. Ebből eladott átiratással 192, új lóval 50 drb; e szerint az összes eladás 242 drbot tesz. A jobb lovak ára 65—130 frt, a rosszabb minőségűek 30—48 frt közt váltakoztak. Erős, csontos ígás lovak nyári munkára kelendők voltak. Könnyű lovakra is elég vevő volt. A vásár élénknek volt mondható.

— Marhavásár. Budapest, május 17. Felhajtott összesen 1390 drb nagy és 732 drb apró marha. Ebből eladott, u. m.: 13 bika, drbja 200—210 frt, 916 ökör, párja 260—270 frt, 300 v. tehén, párja 240—260 frt, 145 f. tehén, drbja 140—170 frt, 16 bivaly, párja 150—200 frt, 681 borjú, drbja 30—35 frt, 51 bárány, párja 6—6 frt 50 kr. Ökörhus 100 kilogrammja 52—54 frt, tehénhus 100 klgja 51—53 frt, borjúhus 100 kilója 66—69 frt, bivalyhus 100 kilója 48—50 frt, nyers szalonna 100 kilója 68—74 frt, sertésszir 100 kilója 75—76 frt.

Felelős szerkesztő:

AJTAI K. ALBERT.

Laptulajdonosok.

K PAPP MIKLÓS ÖRÖKÖSEI.

NYILT TÉR. *)

SALVATOR

első rangu vasmentes savanyúvíz

lithium és bornátriumban gazdag forrás, orvosi tekintélyek által a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál **rendelve**; — kiváló szer a köszvény, hólyag és vesebajoknál. **Borral használva igen kellemes üdítőital.**

Kapható ásványvíz-kereskedésekben s legtöbb gyógyszerárban. Kolozsvárt Csiki Lukács urnál.

Salvator-forrás igazgatóság Eperjesen.

(5—25)

*) E rovatban megjelenő közleményekért sem felelősséget nem vállal el a szerk

H I R D E T É S E K.

A „Magyar Polgár“ egészen újonnan

FELSZERELT

KÖNYVNYOMDÁJA

ajánlja a helybeli és vidéki közönségnek **mindennemű nyomtatványok gyors, pontos és olcsó árban való előállítását.**

Rendelkezik a Legújabb és Legdivatosabb egészen új

Magyar, Német, Görög és Héber

BETÜKKEL.

Felvállal folyó- és röpiratokat, egész kötetes nyomtatványokat, hivatalos rovat-
os-iveket, meghívókat, névjegyeket, árjegyzékeket, falragaszokat sat., sat.

egészen divatos kiállításban

a legolcsóbb árban számítva.

K. Papp Miklós örökösei

Kolozsvárt, belközép-utca 2. sz.

Király és Császár.

Van szerencsénk a t. n. érd. közönség becses tudomására jutatni, miszerint bécsi bevásárlási utunkból haza érkeztünk.

NŐI DIVAT-SZÖVET RAKTÁRUNKAT

a legjobb forrásokból dús választékkal láttuk el minden szakmánkhöz tartozó árucikkkel. Mindennemű **Köntös-szövetekkel**, színes és fekete **Ternókkal**, **Satennel**, **Cretónokkal**, **Rumburgi** (Richter) és más faj **Vásznakkal**, **Schroll chiffonokkal**, színes és fekete **Selyem-szövetekkel**, **Szőnyegekk**, **Miederekkel**, **Paplanokkal**, **Moulokkal** és **Csipke-függönyökkel**, **Rüschökkel**, fehér és színes **Fátylakkal**, **Szalagokkal**, a legfinomabb fekete és színes **Keztyűkkel** (Pirker), fehér és színes **Harisnyakkal**, **Csipekkel** s több más elő nem sorolható cikkekkel a legutányosabb árakban.

A nagyérdemű t. közönség szíves pártfogását tisztelettel kérjük

KIRÁLY és CSÁSZÁR.

Kolozsvárt, belmonostor-utca Donogány-ház

(296 12—0)

A valódi Popp J. G.-féle

Anatherin-szájviz

felülmúlhatatlan gyógyhatásaiban a száj- és fogaknál, mint szinte a

Popp J. G.-féle növényi fogpor

elhárítja az oly alkalmatlan fogkövet, a fogaknak vakító fehérséget kölcsönöz s fenntartja a fogmázt

ORVOSI VÉLEMÉNYNYILVÁNTÁS.

A Popp J. G. csász. kir. udvari fogorvos ur, Bécs, I. Bogner-gasse 2. anatherin szájvize, nemcsak a szájnak kellemetlen bűze, a lyukas fogak s a dohánybűz ellen, hanem a foghús sorvadása, a scorbut s a fogfájásoknál is az alólírott által a legjobb sikerrel használtatott s alkalmaztatott.

Hohenmauth (Csehország.)

Soldan János

(15 2—4)

csász. kir. főseborvos a 9-ik huszár-ezrednél.

Kapható Kolozsvárt Wolff János. Dr. Hintz Gy., Dr. Ember B., Valentini A., Székely M. gyógyszerészeknél, Dietrich Sámuel, Csapó S. és Demeter J. kereskedésében. — Tordán Trajvonits E. gyógyszerésznél és Török A. kereskedésében. — Tekében Wagner F. gyógyszer-nél. — B.-Hunyadon Fáy V. gyógyszer-nél. — Szamosujvárt Placintár G. és fia gyógyszer-nél. — Szászrégenben Wermescher G. és Czoppelt F. gyógyszer-nél. — M.-Láposon Breuer P. gyógyszer. — Deesen Roth P. gyógyszer-nél. — Besztercén Fleischer Rudolf és B. Zinck keresk.-nél. — Gy.-Szent-Miklóson Erános B. gyógyszer-nél. — Radnán F. Daichent. — Betlenben Szentgyörgyi M. — Borgó-Prundon Vachsman A. — Zilahon Unger G. és Weisz S. gyógyszer-nél. Maros-Vásárhelyt Hutflesz K. keresk., Binder K., Jenei K. gyógyszer. — Lechnitz Scheint F. gyógyszer. — Gyergyó-Ditrőba Szatmári S. gyógyszer. — Székely-Udvarhelyt Konez A. gyógyszer. és Erdély összes gyógy- és illatszertáiraiban.

TAVASZI IDÉNYRE

dús választékban megérkeztek,

LEGOLCSÓBB ÁRBAN KAPHATÓK

BETEGH PÉTER

női pipere üzletében Kolozsvárt, főtér

a legdivatosabb díszített és díszítetlen kalapok, kalap formák és hozzá tartozó díszítő kelmék, kalap-fátylak, legyezők, keztyűk és számtalan legutolsó divatu pipere tárgyak.

Nagy raktár

menyasszonyi koszorúk és fátlyakból, Batist- és len-hímzésekből, a legjobb fajta és állású miederekből.

Gyári raktár

por-köpeny, Jaquet, és mantillokból, napernyők- és díszítetlen kalapokból.

Egy kitünően képzett varrónővel (MARCHANDE DE MODES) rendelkezvén, ki csupán csak üzletem részére van elfoglalva, lehetőségessé teszi a szakmához tartozó divatcikkeknél tisztítási és alakítási díszítéseknek sat. hihetetlen gyorsaság- és pontossággal eleget tennem.

Női ruháknak a legizletesebb elkészítését a legutolsó divat szerint egy ruha-derék és az elő-hossza beküldése után, felelősség mellett elkészíttetem.

(209 19—*)

Teljes tisztelettel

BETEGH PÉTER.

A báznai jódfürdő

³/₄ óra távolságra a medgyesi vasuti állomástól

május 27-én

MEGNYILIK.

Fürdőorvos: Dr. Schuller Károly.

Vasuti árleengedés és naponta postai közlekedés van.

Kényelmes lakásokról és kitünő jó konyháról gondoskodva van.

Az igazgatóság

Nyujtsuk a szerencsének jobbunkat!

500,000 birodalmi márka

főnyereményt ígér kedvező esetben a nagy hamburgi pénzsorsjáték, mely az állam által jóváhagyott és biztosított.

Eme újabb játék-tervezet előnyös berendezése abban áll, hogy rövid pár hó lefolyása alatt 7 sorsolásban 46,600 nyereménynek kell bizon törtenni, ezek között vannak főnyeremények esetleges 500,000 bir. márka főnyereménnyel, és pedig:

1 nyeremény 300,000 márkával.	21 nyeremény 10,000 márkával
1 " 200,000 "	56 " 5,000 "
2 " 100,000 "	106 " 3,000 "
1 " 90,000 "	223 " 2,000 "
1 " 80,000 "	6 " 1,500 "
1 " 70,000 "	515 " 1,000 "
1 " 60,000 "	869 " 500 "
2 " 50,000 "	26820 " 145 "
1 " 40,000 "	17965 " 200 150, 124, 100, 94, 67, 40, és 20 márkával.
1 " 30,000 "	
8 " 15,000 "	

Ezen nyereményekből az első osztályba 4000 jut 157,000 m. pénzösszegben.

Az első oszt. főnyeremény 50,000 m., a második 60,000. a 3-dik 70,000, a 4-dik 80,000, az 5-dik 90,000, a 6-dik 100,000, a 7-dik event 500,000, spec. 300,000, 200,000 márka.

A nyereményhúzások hivatalosan meg vannak állapítva A legközelebb tartandó első, az állam által garantizott nyereményhúzáshoz, a kisorsolási jegyek ára következők:

1 egész eredeti sorsjegy ára csak 6 márka vagy 3 1/2 frt o. é.
1 fél " " " " 3 " 1 3/4 " " "
1 negyed " " " " 1 1/2 " 90 kr. " "

Mindennemű megbízások, a pénz beküldése postautóni fizetés, vagy az összeg utánvétele mellett a leglelküsemreterebben teljesítettnek, mindenki az állam czimerével ellátott eredeti sorsjegyet tőlünk saját kezeibe kapja.

A megrendelésekhez, a szükséges hivatalos tervezetek ingyen mellékeltek, melyekből egy a nyeremények beosztása, az illető osztályokra, mint szintén az illető betétek is megláthatók és minden huzás után érdekelte feleinknek felhívás nélkül megküldjük a hivatalos huzási lajstromot.

Kivánatra megküldjük franco a hiv. tervezetet s kijelentjük, hogy nem tetszés esetén a sorsjegyeket visszavesszük s az összeget megtérítjük.

A kifizetések azonnal, pontosan s az állam jóállása mellett történnek.

Csoportozatunk mindig a szerencse kegyeltje volt s érdekelt feleinknek gyakran a legnagyobb nyereményeket fizették ki, többek között 250,000, 100,000, 80,000, 60,000, 40,000 stb. főnyereményeket.

Egy ily, a legsolidabb alapokra fektetett vállalatnál előreláthatólag mindenütt a legelénkebb részvétre lehet bizon számítani s ez oknál fogva kérnők, hogy minden megbízásoknak eleget tehetni képesek lehessünk, hozzánk a megrendeléseket minél előbb, mindenesetre pedig

folyó évi május 31-ike (368 3—6)

előtt beküldeni.

KAUFMANN és SIMON

bank- és váltóüzlete Hamburgban.

U. i. Ezennel köszönetünket nyilváníttuk az eddig tapasztalt bizalomért, kérjük a jelen sorsjáték kiváló előnyeit figyelembe venni.

Nyomatt a „Magyar Polgar” könyvnyomdájában (K. Papp Miklós örököséinél) Ko ozzvart.

A Málnási Fürdő

Háromszék-megye. Utolsó vasuti állomás
Földvár (Marienburg)

Idény kezdete junius hó 15-dike.

A kitünő szénsavdús, vas-lithium, soda, borsav tartalmu és könnyen oldó sós ivó vizei; ugy szintén kén-savas láp (moor) fürdői és meleg kád-fürdői; kitünő hatást eredményeznek: vérszegénység, sápkórság, gyomorgyengeségből származó emésztéshiány, idült gyomor-, bél- és hólyag-hurutos bántalmaknál, méhvérek, rendetlen havi bajoknál; idült köszvény, csuszos bántalmaknál; szívtágulás, bőrbetegség és nemi gyengeségeknél, ideges bántalmaknál stb.

Egyes szobák 40—80 krig, jó étel- és italról, mérseketl ár mellett, ugy szintén jó zenéről gondoskodva van. Bővebb felvilágosítással a legnagyobb készséggel szolgál.

(371 2—10)

Az igazgatóság.

Heldenberg Győző

első erdélyrészi

Zongorakereskedése

N.-SZEKENBEN

(ALAPITTATOTT 1867-ben)

Sok évi tapasztalatára és ez országrészben kivívott jó hírnevére támaszkodva, ajánlja tartósságra és magasabb igényeknek megfelelő bel- és külföldi zongoragyártmányokat.

(317 10—16)

Friedlaender József

Wien, III. Hintere Zollamtstrasse 13.

Feltünő olcsó árakon: (235 15—20)

ACZÉL RAJOL-EKÉK

első állami érmet nyert Lundenburgban.

Pracner-féle répaemelő 20 forint.
Patent szalma-elevatorok 350 frt.

Aratógépek, szénagyűjtők és forgatók, szecskavagók, Triurók, ered. amerikai szélmozgonyok, sat.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fogfájdalmakat

minden neműeket, ha mindjárt a fog üres és kóros is: azonnal és tartósan gyógyít a híres

INDIAI KIVONAT.

E gyógyszernek kitünő tulajdonai miatt egy családnál se szabadna hiányozni.

Ára egy üvegnek 35 kr.

Kapható Kolozsvárt Wolff J. gyógytárában; Szamosujvárt Placintár D. gyógyt.; M.-Vásárhelyt Hutflesz K. keresk. (867 12—16)

A Svéd király

Ő Felsége

által

szabadalmazott

Dr. Fr. Lengiel

NYIRBALZSAMA

már magában a növény-nedv, mely a nyírfából foly, ha annak törzsét megfürjük, régóta mint kitünő szépitő szer ismeretes; ha azonban ezen nedvből a feltaláló utasítása szerint vegyészti uton balzsamot készitünk, csodás hatású lesz.

Ha este az arcot vagy bőrrészeket azzal bekenjük, már a következő nap reggelen majnem láthatatlan korpa válik el a bőrtől, mely vakító fehér és puhává lesz.

Ezen balzsam simítja az arcban támadt barázdákat és himlőhelyeket és fiatal külszint ad neki, a bőrnek fehérséget, puhaságot és frissességet kölcsönöz, rövid idő alatt szepölő, májfolt, anyafolt, vörös orrt és a bőr minden tisztatlanságát eltávolítja — Egy korsó ára használati utasítással 1 frt 50 kr., postai szétküldéssel 10 krral több.

Főraktár Magyarország számára:

Török József gyógyszer., király-utca, Budapest. — Zágráb-ban Mittlbach Zsigm. gyógyszer. — Pozsonyban Pisztori Felix gyógyszer. — Temesvárt Tarcaay József, gyógyszerész. Főelküldési raktár Bécsben, W. Henn-nél. (5 12—12)